

ZED. DRŽAVE imajo močno posadko tudi v Angliji. Posebno ameriških letalcev je mnogo. Gornje je skupina ameriških vojakov, ki se izkrcavajo v angleškem pristanišču Southampton.

Graditev Nemčije in Japonske za stari sistem

Vojni zločinci postali spet glavarji nemške industrije. — Vnanja politika ameriške vlade vznemirja Angleže. — Naciji na važnih mestih.

Ameriški vojni governor v zapadni Nemčiji general Lucius D. Clay je z osvoboditvijo vojnih zločincev znova dokazal, da stremi ameriški vladni aparat ustvariti iz poražene Nemčije močno državo za stari kapitalistični red.

To, da je obsojene nemške vojne zločince — med njimi so bili mnogi obsojeni na smrt — pomilostil, je sicer svetovno javnost osupnilo, toda njegova poteza je povsem v skladu s taktiko ameriške vlade, ki stremi okrepiti kogarkoli, ki je sovražnik Rusije ter njenega komunizma.

Krupova dinastija zopet v sedlu. Med onimi, ki je bil oproščen kazni, je tudi Alfred Krupp in vseh osem direktorjev Kruppovega industrialnega carstva. Krupp je bil 1. 1946 od ameriškega vojnega sodišča obsojen na 12 let zapor, ker je bila njegova industrija glavni stebel Hitlerjevega militarizma, in pa ker je vzel na prisilno delo v svojih tovarnah in rudnikih tisoče delavcev iz okupiranih dežel Nemčije iz onih dežel, ki so bile pod Hitlerjevo okupacijo. Posebno so trpeli Poljaki. Ob enem je bila Krupp zaplenjena s istim dekretom ameriške okupacijske komande v Nemčiji njegova imovina, ki je cenjena na pol milijarde dolarjev.

Sedaj, ko je ta magnat oproščen stigme vojnih zločincev, dobi svoja bogastva nazaj in postal bo znova sila v nemškem industrialnem svetu.

V tej številki

O politiki trme ameriške vlade, ki je kriva nadaljevanja vojne v Koreji in uničevanja korejskega ljudstva, piše članek na tej strani.

Precitajte razpravo pod naslovom "Nekaj o naših stvareh".

Kako je ameriška okupacijska oblast obnavljala kapitalizem v zapadni Nemčiji in osvobodila Hitlerjeve zločince, in kako je obnavljala stari red na Japonskem, pripoveduje članek na tej strani.

Dalje je v tej številki članek o naših pokojnikih in veliko drugega, ki ga je vredno prebrati.

Opozarjamo na poročilo o knjigi "Za lepše dni", ki jo je spisala Anna P. Krasna.

Leo Zevnik iz LaSalle je nam pisal med drugim:

"Proletarec smo minule tedne težko pogresali... sedaj se spoznamo, kaj nam je Proletarec, ko ga ni... Enako je nam omenila Mrs. Mary Jelenc v Chicagu."

O teh in starih pismih bo več v prihodnji številki.

Kruppu bil prirejen "lep sprejem"

Zelo je mnoge začudilo, ko so videli slike o izpustitvi Alfreda Kruppa iz zapor. Pred izhodom ga je čakala "odlična" družba nemških veljakov ter okupacijskih uradnikov. Sprejeli so ga v njegovo vilo, mu poklonili narobe rož in nato se je pričel slavnostni obed. Nazdravljali so mu s šampanjcem ter hvalili njegove zmožnosti, ki jih je uveljavil v gradnji nemške industrije. In vse to se je izvršilo od ljudi, ki so obljubljali uničiti nemško vojno industrijo za zmerom in Hitlerjeve pomočnike pa obdržati v zaporu, ali pa jih poslati v smrt.

Sedaj se spet šopirijo v svojih starih položajih.

Tudi morilci bili osvobojeni. Med onimi, katerim je ameriški okupacijski governor podelil svobodo, je tudi mnogo izmed onih zločincev, ki so bili udeleženi v pobijanju ameriških vjetih vojakov ter belgijskega civilnega prebivalstva v Malmedju v Belgiji. Stotine ameriških vjetih vojakov so nemške nacistične bestije pobile v tistem.

(Konec na 6. strani)

KAJ VSE LAHKO KOMU SVET ZLEGA STORI, DOKAZUJE TRAGEDIJA KOREJE

V sredi najhujše zime so v prerivanjih sovražnih si čet podirali v Koreji hišice domačinov, ker so bile v napotje prodiranjam. Tako je poročevalec čikaških Daily News, Tom Lambert, opisoval, kako so ameriški poveljniki ukazovali prednjim četam s svojimi buldozerji podirati hiše, da je bilo več prostora bodisi za prodiranje ali pa za umikanja po cestah, ali pa za bombardiranje.

Lambert pripoveduje, kako so nekemu domačinu ter njegovi družini naši častniki ukazali izprazniti iz hiše kar more v naglici iznesti z nje, ker je (hiša) v napotje armadi. Hišica ni bila po ameriškem merilu nič kaj posebne vrednosti, a po korejskem merilu pa je bila lična za skromen stan, kakršnega ima tam večina prebivalcev. Družina tega Korejca je tarnala, češ, silna zima je, otroci so majhni in nimamo kam.

A ukaz je ukaz. Mogočni buldozer je zavil proti hišici in jo pogazil, mož in žena s svojimi otroci pa so začudeno gledali to početje. Ko je bila hiša iz slame in gline pogazena v drob, je prišel višji poveljnik in zmerjal podrejenega častnika, češ, čemu to, ko pa ni potrebe! Oficir, v kolikor podložni oficir sploh sme odgovarjati, je pojasnil, da je imel tak ukaz. Nato je ameriška posadka nadaljevala svojo pot.

Kaj neki sta si mislila Korejec in njegova žena o naši osvobodilni akciji, ko sta zrla v kup, kateri je bil nekaj minut prej njuna hiša? Lambert ni edini ameriški reporter, ki je o naši intervenciji v Koreji pošiljal v tisk o početju naše oborožene sile nič kaj laskava poročila.

Toda vrhovna komanda pod generalom MacArthurjem je rekla, da smo v vojni in v nji boš najlaglje zmagal, če si najbolje pripravljen ter oborožen in ako pozabiš na sentimentalnosti.

Že skoro osem mesecev se Koreja zvija v krčih, ki jih iz prizadevanj s svojimi bitkami TUJE armade. Sklep Združenih narodov je bil, da moramo protektirati južno Korejo pred napadom komunistov Severne Koreje. To jim je predlagal naš predsednik Truman, ki je takrat še predno so mogli ZN kaj razpravljati in glasovati o tem, ameriški oboroženi sili še ukazal podzvati intervencijo.

Od tedaj se v Koreji ruši in teče kri. Sovražne armade, ki vse zatrujejo, da se bore proti agresorjem in za osvoboditev dežele, so razdaljo z juga na sever že parkrat premerile in v teh bojnih pohodih je uničeno tolikšno, da mu ni primere.

Matere so na begih metale svoje otroke v reke, zmrazovale ob poteh, bolniki umirali, sirote so begale ne vedoč kam.

O tej strašni sliki vojnih grozot se že od lanskega decembra naprej v ameriškem tisku le malo piše. Cenzura je stopila vmes. Čim manj se piše o grozovitostih, kakršne so morali in jih še prenašajo prebivalci Koreje, vojaki Združenih narodov — in sedaj Kitajci, manj se bodo našli ljudje doma vzrujavali. Naj jim zato reporterji poročajo rajše o naših zmagah, o navdušenju naših vojakov in pa kako mlatijo po severnih Korejcih in Kitajcih.

Ameriške izgube v Koreji znašajo po uradnih virih nekaj nad 50.000 — namreč ubitih, ranjenih in po-

(Konec na 4. strani)

KAJ JE INFLACIJA?

Ako ste plačali leta 1941 za zvezni bond serije E \$75, dobite zdaj zanj \$100, toda nakupne vrednosti ima \$5 manj kot takrat.

Zvezna vlada ima ogromne zadolžitve v bondih raznih vrst. V prvi svetovni vojni se je z njo mnogo špekuliralo na ta način, da ste vi — bodisi v tovarni ali kjer že, morali dati zanj fecimo \$50, toda ko ste šli nekaj dni pozneje z njim v banko, ali v prodajalno, so vam ponudili le okrog \$46. Izguba za vas je torej znašala \$4. Kdo je dobil te štiri dolarje? Tisti, ki je bond zadnji unovčil, in to so bile v prvi vrste banke ter drugi premeteni špekulanti, ki so na ta način napravili na sto milijone dolarjev dobička.

V pripravah na vstop v drugo svetovno vojno pa je predsednik Roosevelt dejal, da se tako goljufanje ne sme več dogoditi.

Njegova rešitev v ta namen je bila prav enostavna. Kupite vladni bond in ako ne morete počakati do dneva dozoritve, greste v menjalnico ter dobite natančno toliko kolikor ste vi plačali. In vrh tega nekaj obresti. Ako pa čakate do konca, dobite tudi vse obresti.

Zvezni bondi serije E, ki so bili prodajani največ med delavci, so stali leta 1941 \$75. Ako ste z njimi čakali do letos, ko dozore, dobite za isti bond \$100, torej \$25 prebitka. Prinesle so ga vam obresti.

Toda mar je stvar res taka?

Ne, zato ker ste lahko takrat s \$60 kupili raznega blaga toliko za kolikor morate sedaj plačati sto dolarjev.

Tako ste od leta 1941, ko ste bond kupili, izgubili — na podlagi današnje vrednosti dolarja, ne samo vse obresti, čeprav vam jih je vlada plačala, pač pa ste dobili za bond v današnji vrednosti tudi \$15 manj od tistega kolikor ste vi plačali zanj. Torej je vaša izguba \$40.

O tem se je v Washingtonu razpravljalo ko se je šlo letos o vprašanju dozorelih bondov, in pa kako bi se ljudji navdušili, da naj si jih obdržijo ter prejmejo nadaljne obresti zanje. Toda nižanje vrednosti dolarja v prodajalnah za take investicije ni mikavna. In kar se tega tiče, za malga človeka, ki nima denarja za špekuliranje v velikem, sploh nikjer ne.

Ako imate vlogo v banki, ali kjerkoli, povsod je skoro polovico manj vredna kot pa je bila npr. 1941. A če pa kupite hišo ali kar že, pa morate tudi to toliko preplačati, da ko nastane polom, bo tudi s posestvi slično tako, kakor je bilo v "zadnji" depresiji.

dvigale precej tednov, predno bodo "stabilizirane". Torej bo ostalo vse tako kakor je bilo pred ustanovitvijo tega zveznega kontrolnega odbora. Vrh tega nam ta odbor povzroča tudi velike stroške, kajti najel je na tisoče raznih višjih uradnikov, ki prejmejo po \$10.000 na leto in več in na tisoče drugih z nižjimi plačami. Vrh tega je najel kopo odvetnikov, ki bodo prejeli po kakih \$25.000 na leto in poleg lahko izvrševali še svojo privatno prakso.

Tako se topi vaš dolar. Bankovci in kovan denar so sicer še vedno tako veliki kakor so bili in številke so iste. Toda kadar kaj kupujete, pa je dolar vreden le še kakih 50c, v primerjavi z onim, ki ste ga imeli pred letom 1941. Iz načina zvezne gospodarske politike pa lahko z gotovostjo sklepamo, da bo inflacije konec šele ko doleti deželo nov gospodarski polom. Takrat ne bo dolar vreden niti 50c. Tak konec so po prvi in po drugi svetovni vojni doživele valute evropskih držav. Če se ljudstvo ne zdrami, bo tudi za USA tak konec.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Aleksander Kerenski še živi. To se pravi, da ga časopisi tu pa tam še omenjajo. Nedavno je v nekem intervjuju izjavil, da ni med Stalinom in Titom nobene razlike. Po njegovem je za ameriško vlado nesmiselno podpisati Tita, ako je res za borbo proti komunizmu vsepovsod. Tako menijo tudi pri "Ameriški domovini". Oni sovražijo Tita bolj kakor Stalina, Kerenski pa Stalina bolj, ker so ga boljše vrgli iz vlade. Ako bi tega ne storili, bi morda bil Kerenski še danes predsednik ruske vlade, namesto da mora živeti v ubežništvu.

Kartonist Shoemaker je narisal v čikaških Daily News politično skico z naslovom "Times Make Strange Bedfellows". V vrhnjem delu slike ležita skupaj na postelji Uncle Sam in Josip Stalin. Na postelji v srednjem predelu slike ležita skupaj Stalin in vodja komunistične Kitajske Mao Ce-tun, in spodaj pa sta še pod odejo Tito in Uncle Sam, ob robu postelje pa se sezuva diktator Francosko Franco, da se vleče k njima. Da, politični razlogi res ustvarjajo pisano družbo. Med vojno sta bila Amerika in Sovjetska zveza v velikem prijatelstvu. Sedaj sta si skrajno sovražni in zapletla svet v "mrzlo" in ponekod v vročo vojno.

Spanija je nam bila med vojno sovražna in Hitlerju pomagala v vojni z Rusijo tudi z vojaštvom. Fašizem v Spaniji je zmagal edino s pomočjo Hitlerja in Mussolinija. Roosevelt je diktatorja Franca mrzil in si prizadeval, da bi Spanija postala demokracija. S to taktiko je nekaj časa nadaljevala tudi Trumanova administracija. A končno so v Washingtonu le dognali,

da v tem ni logike. Ako smo brezpogojno proti komunizmu in se pripravljamo na oborožen spopad z Rusijo, čemu naj bi bili protti španskemu diktatorju Francu, ki je vendar smrten sovražnik komunizma? In tako je v Trumanovi administraciji in v kongresu zmagala struja, ki je za zavezništvo s fašistično Spanijo. Franco je vsled tega dobil od strict Sama še precej milijonov dolarjev in v Spaniji študira ameriška komisija Francovo bojno silo in letališča. Tako bo Spanija v slučaju vojne z Rusijo ali pa morda že prej postala ameriška vojna baza. Ameriški vladi se gre za ojačanje bojne kombinacije proti Rusiji, in tako ji je tudi fašistična Spanija prav prišla. Sploh ima Franco v Ameriki veliko oboževalcev zato, ker je marksistično delavsko gibanje temeljito zatrl. Katoliška hierarhija pa ga slavi, ker je cerkvena bogastva v Spaniji vrnil škofom in samostanom. In tako se bo ta fašistični diktator počutil v taboru zapadne demokracije ("kakor doma"), dasi je on (Franco) ne samo sovražnik komunizma temveč prav tako tudi sovražnik demokracije.

Kaj pa Tito? Prav gotovo je, da med njim in Francom ni nič skupnega. Tito je sovražnik fašizma in mnogi Jugoslavlani so se borili proti njemu tudi v španski civilni vojni. Ameriška vlada Tita ne podpira iz kakega prijateljstva pač pa samo zato, ker je sovjetska vlada smrtna sovražnica Titovega režima. Moskva si prizadeva izpodkopati Tita tla kolikor more in posiljuje tudi z oboroženo silo sovjetskih zaveznic. Kremlin sovraži Tita bolj kakor pa Trumana, ker

(Konec na 5. strani)

Nekaj o naših stvareh

Iz dopisov ter drugega gradiva o Sloveniji oziroma o Jugoslaviji v slovenskih ameriških listih bi človek sodil, da so naši ljudje sedaj miselno bolj v starem kraju kakor pa so bili v času največjega priseljevanja v to deželo pred pol stoletjem.

Ako si odprl ameriški slovenski list recimo pred 40 leti, si sicer videl v njemu izstrizene vesti o semnjih, sokolskih slavnostih, katoliških shodih itd., toda naši ljudje v onih dneh niso pisali o starem kraju, čeprav se jih je takrat veliko več vračalo v Slovenijo in potem spet nazaj v Ameriko kakor jih gre tja na obiske sedaj. Samo Sakserjeva potniška pisarna v New Yorku je imela takrat več dela kot ga imajo sedaj vse slovenske potniške pisarne skupaj. Toda naši rojaki takrat niso niti z daleč pisali o starem kraju toliko kakor sedaj in tudi uredniki ne.

Sedaj pa vidiš v slovenskem tisku v Ameriki, bodisi v naprednem kot v katoliškem, razne ponatise iz starokrajskih listov in pa polemika poročila tukajšnjih dopisnikov o razmerah v starem kraju. Debatirajo, ali je v starem kraju res tolikšno pomanjkanje ali ga ni, ali je temu kriva lanska suša ali sedanji režim, ali so pisma, ki jih naši rojaki dobivajo iz starega kraja be-raska in zavajalna ali niso.

Stari kraj je ponatiskovan in tukajšnjem slovenskem tisku toliko kot da smo se šele sedaj domislili od kod smo doma. Dopisniki pišejo o svojih ljubavih zgodbah v starem kraju, o vrazah, ki so jih slišali, o duhovnikih, katere so poznali, o jagah in take stvari.

Nekoč, ko je bila povprečna slovenska naselbina še mlada, pa se je ukvarjala z ustanavljanjem vse sorte društev, podpornih jednot in zvez, samostojnih društev, podpornih jednot in zvez, samostojnih društev, gradila cerkve, slovenske dvorane in veliko delala tudi v slovenskih pevskih in dramskih zborih. Naši predni ljudje so se brigali tudi za delavsko — namreč za socialistično politiko. Sploh je bila njihova miselnost v onih dneh osredotočena na Ameriko, ker so na vrnitev v stari kraj s polnimi žepi denarja kmalu pozabili. Seveda takrat tudi še Jugoslavije ni bilo a tudi po njeni ustanovitvi po prvi svetovni vojni ni bilo zanj med nami toliko zanimanja kot ga je sedaj. Morda je bilo temu vzrok to, da smo imeli še veliko brige za svoje stvari zato za prerakanja o kraljevski diktaturi tu ni bilo dovolj časa. Seveda, Titov prevrat pomeni veliko spremembo — posebno za one, ki so prej vladali v Sloveniji in ostali Jugoslaviji.

Tudi veliko več časa imamo za pisanje o starem kraju, za Tita in proti nemu, kakor pa ga je bilo nekoč. Društva naše ljudi nič več ne zanimajo toliko kakor pred leti. Nekoč so si ljudje šteli v veliko čast, ako so bili izvoljeni v društveni odbor, sedaj pa je odbrnke v marsikaterem jako težko dobiti.

Kulturna društva — z malimi izjemami — hirajo in mnogih sploh več ni. (Njihov seznam in opis njihovih aktivnosti pa je ostal zabeležen v Ameriškem družinskem koledaru.)

In tako smo sedaj po vseh teh letih delovanja za podporne jednote in zveze, za časopise in revije, ki smo jih imeli, in po vseh uspehih, ki smo jih imeli na kulturnem polju, zopet v — starem kraju.

Ali je to posledica postaranja naših ljudi? Mnogi trdijo, da, ker ni več mladega dotoka. Le v nekaterih krajih se je posrečilo dobiti v slovenska kulturna društva iz vrst tu rojene slo-

(Konec na 2. strani)

Davki tolikšni, da so res več kot breme

Dolar ima sedaj polovico manj nakupne vrednosti kakor l. 1941 in od tega skršnega dolarja trga-jo stran vedno več zviševani davki, direktni in indirektni. Predsednik Truman obeta, da morajo biti zvišani letos za kritje vladnih izdatkov za oboroževanje toliko, da bo bolelo. Kakor da bi že zdaj ne bili toliko visoki, da delajo med plačo, ki jo ima delavec na papirju, in ono, ki jo resnično prejema — "take home pay" — veliko razliko.

Truman zahteva, da se zvezni davki letos zvišajo za nadaljnjih 16 ali 17 milijard dolarjev. Zvišanje bo dohodninski davek na delavceve plače in zelo dvignjeni bodo davki na razno blago, kar tudi prizadene družine "malih ljudi" toliko, da jih res "boli", kakor pravi Truman. Toda bogataši pa so vzlic ogromnemu višanju davkov na varnem. Ščitijo jih razni izhodi, ali "loop-holes", kakor jih imenujejo v angleščini. Washingtonski "Labor" je objavil statistična poročila, iz katerih dokazuje, kako bogataši vlado "postavno" ogoljufajo za milijarde dolarjev

vsako leto. Nekatere unije, liberalne organizacije in veliko človekoljubnih ljudi je kongresnikom poslalo poziv — in ne samo letos, pač pa tudi lani — sploh vsako leto, da naj zbornica odpravi najprej te "loop-holes" v davčni postavi in nato šele dožene, koliko je treba davke še zvišati, da se bo vladne izdatke krilo z dohodki. Toda vsi taki klici na vlado in na kongres nič ne zaležejo. Bogataški sloj kontrolira vlado in vse zakonodajne zbornice, vseh-ši zvezni kongres. "Navaden človek" bi sicer lahko napravil temu krivičnemu stanju konec, ker ima veliko več glasov kot pa bogataši, toda ta masa navadnih ljudi glasuje leto za leto zmerom le za kandidate, ki mu jih postavi stranki bogataškega sloja. In samo zato je tako, da malga človeka davki tlačijo, bogataš pa vzlic davkom postaja še bogatejši, posebno v takih izjemnih časih kot so sedanj. Truman jih je označil za "National Emergency". Tudi vojne so taka stvar, da bole navadnega človeka, imovitežem pa njihova bogastva še bolj kupijo.

Tak je pač "naš (ameriški) navaden življenja". Seveda, vlada pravi, da si prizadeva ščititi navadnega človeka pred inflacijo, draginjo, podražitvami in skubanjem.

Tako npr. je uvedla spet kontrolo nad cenami in proglasila za postavne tiste cene kakršne so bile koncem januarja, ko so bile najvišje v vsej naši zgodovini. Predsednik unije avtnih delavcev, Walter Reuther, pravi, da je bilo to "zamrznjenje" cen škandalozna prevara — v prid samo magnatom, ki kontrolirajo našo živilsko, mesno, oblačilno in druge industrije, od katerih dobivamo vsakdanje potrebščine. Dejal je, da bi moral ta vladni odbor potrditi za postavne tiste cene, kakršne so bile predno se je pričela vojna v Koreji. Toda to bi bil udarec na špekulante! Pa so s svojim vplivom poskrbeli, da je vladni odbor "zamrznjen" rajše sedanje najvišje cene, katere jim donajajo največ profita.

Toda vzlic tej novi vladni kontroli se cene še vedno dvigajo. Vladni odbor to priznava in pravi, da se bodo bržkone še

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO DRUGO SREDO

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do petke
popoldne za priobčitev v številki naslednjega tedna.

PROLETAREC

Published bi-weekly by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

FRANK ZAITZ, Editor

SUBSCRIPTION RATES:
United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKwell 2-2864

Nekaj o naših stvareh

(Konec s 1. strani)

venske generacije število takih fantov in deklet, ki znajo slovensko. Ostali občujejo doma, v društvih in drugod samo angleško.

Morda je v tem kaj razlike med katoliškimi Slovenci, ker so dobili v zadnjih par letih medse precej beguncev. Baje so to večinoma inteligentni, ki so med vojno kolaborirali z okupatorjem in potem pobegnili pred zmagovitim Titom. Mnogi imajo težave, ker ne morejo dobiti dela v svojih poklicih. Toda če jim bodo mogle ali pa hotele pomagati katoliške organizacije, morda bodo ali pa so že ti begunci prinesli vanje precej življenja.

Koliko je med ameriškimi Slovenci še takih ljudi, ki bi se hoteli delati recimo v naših naprednih ustanovah in jih vzdrževati? Ne mnogo in njih vrste se bolj in bolj redčijo.

Imeli smo napredne revije—šle so druga za drugo. Imeli smo razne druge liste, ki so pod težo razmer morali prenehati. Imamo pa še v glavnem glasila podpornih organizacij, ki so zdaj bolj in bolj napolnjevana z angleškim gradivom že od prve strani naprej.

Človek, ki pozna zgodovino Slovencev v Ameriki, bi se lahko čudil ob pomisli na čase, ko si videl poleg zakrnjenecv in bigotov tudi veliko idealistov. Kako pridno so gradili društva, kako redno so prihajali na vaje svojih pevskih in dramskih zborov leto za letom, in kako navdušeni so bili za unije ter borbeni v stavkah; in to takrat, ko je bilo to nevarno. Današnja generacija Američanov sploh ne ve, kakšne težave so morali premagati njeni predniki in koliko so nekoč v svojem boju za izboljšanje življenjskih razmer pretrpeli pred delodajalci ter njihovimi zavezniki v političnih uradih. Sedaj so taki naši rojaki le še "old fogies"—v očeh velikega dela naše mlajše generacije navadni "starkopitneži."

Kar se cerkve med ameriškimi Slovenci tiče, ta ni v skrbah. Duhovnikov—tudi beguncev z enim škofom na čelu—ima toliko, da so za farane kar prav neprijetno breme. Imajo organizacije kakor v preteklosti, toda proti slovenskim svobodnomislencem niso več tako bojevite kakor nekoč. In jim tudi treba ni, da bi bile ker jim niso več toliko nevarni. Marsikatera slovenska župnija zdaj ni več slovenska razen morda le še po imenu. Mladina je pomešana s potomci priseljencev vseh narodnosti in zanjo se pridiga angleško, le za starejše ljudi pa še vedno "po naše". Slovenskemu klerikalizmu tore tudi v sedanji dobi ni sile in slovenski klerikalni tisk napada sedaj največ Tita in komunizem. In s tem je zanj vse opravljeno.

Ampak napredni slovenski sloj pa bi se lahko malo bolj zganil ter pomislil na nevarnost, ki je pred nami in že med nami.

Nekateri vidijo izhod samo še v slovenskem Clevelandu. Toda tudi tam so imeli naši rojaki že marsikatero napredno ustanovo, ki je ni več.

V Chicagu pa je še veliko slabše. Oziroma jako slabo. Ne dobiš več ljudi, da bi pomagali kakor včasih, razen na kaki veselici—pa še to s težavo. Aktivni druženiki to vedo iz izkustev. Vzrok pri mnogih je sedev trujenost, navlečenost, in pa želja preseliti se kam na deželo na zrak in v počitek.

Kako zlahka je bilo pred leti dobiti izvirne spise v naš Ameriški družinski koledar bodisi od tujakšnih kot od starokrajških sodelavcev. Od tam bi gradivo še dobili, a največ takega ki je bilo že porabljeno v njihovih publikacijah.

Toliko stvari je še, ki bi jih bilo iz naše zgodovine vredno napisati. A človek prosi, moleduje, odziv pa je slab.

Tudi Majski glas, ki je imel po 80 in tudi že precej nad sto strani, pred leti glede gradiva ni imel težav. A sodelavniki so se tudi pri njemu redčili in vrh tega je postal med vojno tisk tako drag, da bi Majskega glasa pri ceni 25c za izvod nikakor ne mogli vzdržati.

Slovenci v Ameriki so med vojno in po vojni zmogli le kako pomožno akcijo in jih prilično uspešno izvedli. Politično pa so bili razdeljeni za in proti partizanom, ki so se borili za osvoboditev Jugoslavije pod Titovim vodstvom.

Imeli smo shode, kazali slike iz bojišč in kolektali. Imeli smo v naši domači politiki ljudi, ki so bili en čas z "linijo", potem proti. In ker se razmere menjajo—sma pač v težkem vojnem vzdušju—se bodo spreminjali tudi linije in prepričanja.

Potrebna bi nam bila organizacija, ki ne bi bila navezana zdaj na linijo Moskve, zdaj na linijo Beograda; organizacijo, kakršni bi niti derviši v Washingtonu ne mogli omajati tal. Včas smo jo imeli. A zdaj bi zanjo v naši javnosti ne mogli ustvariti zanimanja.

Seveda, kdo bi lahko dejal, "ti misliš na socializem, a tega zdaj več ni!" Kako da ne? Besedniki jugoslovanske vlade venomer govore o njemu—ne samo govore temveč tudi trdijo, da grade idealno socialistično državo. Umevno, da se smatra Moskva v tem za še bolj pravoverno kakor Beograd.

Naš reakcionarni tisk očita angleškimi laboratorijem, da uvajajo socialistične novotarije. In ako poslušate torije vseh baž v Ameriki—mar nas oni ne svare iz dneva v dan, da naj se varujemo socializma, ki ga nam hoče po stranskih potih Truman uriniti!

Da, to so čudne stvari. Vojne imamo, a uradno jih ni. V Jugoslaviji grade socializem, a kominform naziva Tita ter "njegovo kliko" za najnevarnejšega podpornika fašizma.

Militariziramo se—eni za demokracijo, drugi proti fašizmu, tretji pa sami ne vedo čemu.

Da, še je potrebno in bo zmerom potrebno imeti ustanove, ki uče, grade in navajajo ljudi v razsodnost in hladnost. Koliko jih je še med ameriškimi Slovenci, ki so pripravljeni izvršiti delo Prosvetne matice in delo kakršnega je vršila JSZ? Ali je med nami še dovolj velika skupina ljudi, ki bi vzdrževala Proletarca in ohranila družinski koledar?

Na par osehah TO DELO NI IN NE BO MOGLO VISETI. Družba—magari samo petdesetih, pa bi lahko veliko storila.

ZED. DRŽAVE preiskujejo svojo atomsko silo največ v naših puščavah na zapadu. Gornje je puščava v Nevadi, kjer so pred par tedni preiskovali nekaj atomskih eksplozij.

ZA LEPŠE DNI

Zbirka pesmi
ANNE P. KRASNE,
"Za lepše dni". Samozaložba.

Rekli smo že v prejšnji omembi te zbirke, da so slovenske knjige, ki bi izšle v Ameriki, čezdale bolj redke, posebno pa zbirke pesmi.

Knjiga "Za lepše dni" ima 128 strani in vsebuje 113 pesmi, med njimi 11 angleških.

Koliko ljubezni mora imeti človek do takega dela, in koliko truda, predno ga dovrši! In potem mora stvar tudi sam financirati, kar je tudi veliko, ker tisk in vezba sta danes draga

porov polno življenje, toda neizmerno bogato na izkustvih, na srečanjih z mnogimi ljudmi iz najrazličnejših plasti življenja in družbe.

Radi krize in brezposelnosti sva se z možem preselila v času depresije v New York, kjer se je na niz starih izkušenj nabralo še mnogo novih.

Pisati pa sem pričela iz čisto naravnega nagiba, ki je bil z menoj še izza osnovno-šolskih let tam doma na Vipavskem, ko sem v šolske naloge vpeljala rime in me je radi tega enkrat pred vsem razredom okregal učitelj Kalan, (velik šalivec) rekoč: Ti, Pračkova, napiši v bodoče naloge posebe in pesmi posebe! Razred je prasknil v smeh, meni pa so gorela lica v zadregu.

Kalan se je muzal, a po pouku me je poklical k sebi ter mi na dolgo in široko razlagal pravila rime in ritma.

V Ameriki mi je najprej narekovalo verze domotožje po rodni domovini in bolest nad zasujenjem Primorske. A pričela me je globoko zanimati tudi velika nova dežela v katero me je postavila usoda. Prve pesmi sem poslala uredniku Prosvete, pok. Jožetu Zavertniku—on jih je izročil Andreju Kobalu, ki je bil tedaj urednik Mladinskega lista. Pisal mi je spodbudno pismo naj nadaljujem, obenem mi je dal kritiko poslanih pesmi. Kasneje, ko je po Zavertnikovi smrti prevzel mesto gl. urednika Prosvete Ivan Molek, sem na njegovo spodbudo pričela redno prispevati pesmi in prozo v Mladinski list in Prosveto. Na povabilo Proletarčevega urednika Frank Zaitza, sem postala še sodelavka Družinskega koledarja, Majskega glasa in Proletarca.

Tudi v druge slovenske liste sem pisala ob eni ali drugi priliki, a največ v vojnem in povojnem času, ko smo delovali za vojno prizadevanje zaveznikov in za pomoč našemu ljudstvu v starem kraju, politično pa za osvoboditev Primorske in slovenskega Korotana. Tukaj v New Yorku sem bila nekaj let sodelavica in urednica Glasa Naroda. Nad leto dni sem tudi do zadnjega časa vodila upravo in uredništvo Novega lista, ki izhaja v tem mestu.

Ker je moje življenje v tej veliki, svobodni in kontrastov polni naši novi domovini Ameriki, potekalo po istih potih kot življenje nešteti naših priseljencev, posvečam to knjigo vsem našim poštenim, marljivim in poštenim ljudem, ki so prišli, kakor jaz sama, da si v Novem svetu ustvarijo novo domovino, obenem pa so ohranili v svojih srcih ljubezen do rojstne domovine, do materinega jezika in do svojega človeka, kateremu so v najhujši sili po zadnji vojni priskočili tako plemenito na pomoč in s tem pokazali, da so vredni sinovi in hčere junaškega in kulturnega naroda in kot taki dobri državljani svoje nove domovine, kateri so doprinesli svoj delež v delu in ustvarjanju ter odgoji mlade generacije, ki je postala bistven del Amerike.

ANNA P. KRASNA
V New Yorku
8. decembra 1950.

Bežni pregled življenjskih skustev Anne P. Krasne je torej sličen vsem onim med nami, ki so ostali zvesti svojemu rodu in delovali ali pa še delujejo vsak po svojih močeh zanj bodisi na kulturnem ali kakršnem že budi drugem koristnem polju.

Ne prizadevamo si pisati kritično oceno o zbirki pesmi "Za lepše dni", niti ne o razpodelbi pesmi, a poudarjamo, da je ta knjiga vredna po vsebini in obliki, da sežete po nji in jo vsled tega zelo priporočamo.

Stane mehko vezana \$1.40, vezana v platno pa \$2. Slednja je jako lična in bo delala čast vaši knjižnici.

Po knjigo "Za lepše dni" pišite Proletarcu, ali na naslov Adolf Krasna, 200 W. 67th St., New York 23, N.Y., ali pa na naslov Anna P. Krasna, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Pošiljanje paketov v Jugoslavijo

Vlada Zed. držav je izdala nove ugodnosti glede pošiljanja paketov v Jugoslavijo. Te ugodnosti so v tem, da lahko zavarujete pakete za gotovo vsoto. Poština ostane ista kakor doslej. K poštini dodate samo zavarovanje (insurance) in sicer za vrednost paketa nad \$10.00 plačate 20c; nad \$10 do \$25.00—25c; nad \$25.00 do \$50.00 plačate 35c; od \$50.00 do \$100.00 je 55c od \$100.00 do \$165.00 pa plačate 60 centov.

POMNI!—Paket mora biti zalepljen (sealed) kakor na primer pismo. To se pravi, vse špranje morajo biti zalepljene s papirnatim trakom.

Ta naredba bo zelo prav prišla mnogim, ker v povojnih letih je bilo veliko paketov izpanih, nihče pa ni prejel doslej niti najmanjšega noviča odškodnine. Bogve komu se imajo zahvaliti za to ugodnost?—Jugoslovanska vlada bo zdaj še bolj gledala na prste svojim poštanim uradnikom in uslužbenecem, ki imajo opraviti s paketi, ker ona nosi odgovornost za odškodnino na jugoslovanskih parnikih, pristaniščih in poštah uradih.

Koncert pev. zbora "Prešeren" bo v nedeljo 15. aprila

Chicago, Ill.—Slovenski moški pevski zbor "France Prešeren" bo tudi letošnji pomlad razveselil naše občinstvo z ubranim petjem, kakor vsako leto. V tem mesecu je "Prešeren" dopolnil dvaindvajseto leto svojega plodonosnega delovanja.

Njegov prihodnji ali pomladanski koncert, kakor ga običajno imenujemo—in onega v drugi polovici leta pa jesenski koncert—bo v nedeljo 15. aprila v Lawndale Masonic templu na voglu Millard in 23. ceste. Prične se popoldne, po končanem sporedu pa bo domača in plesna zabava.

V tej dvorani je "Prešeren" pred leti že imel svoj koncert. Avditorij, v katerem bo koncert predvajal, je jako prostoren, in spodaj pa je velika dvorana z mizami, okrog katerih se lahko posedate, večerjate, se pomenkujete z znanci ter prijatelji, ali pa plešete.

Ekonomsko stanje družin

Ena tretjina ameriških družin je potrošila leta 1949 več kakor pa so imele dohodkov v omenjenem letu. Tako ugotavlja v svoji statistiki Federal Reserve Board.

Iz istega vladnega vira črpamo, da je okrog polovice ameriških družin brez dolgov.

Stiri izmed vsakih desetih družin imajo po \$5,000 imovine in več. Okrog 21 milijonov ne-farmarskih družin ima svoje domove, in nad polovico vseh družin ima svoje avto.

Joško Oven:

RAZGOVORI

Vsak začetek je težak. Saj tako se mi zdi, ko po dolgem času spet pišem to kolono.

Po svetu—ali na svetu—kakor že hočete, se v tem času ni veliko spremenilo. V kolikor se je—je bilo na slabše! V drugo polovico dvajsetega stoletja smo stopili ne samo v blesku bajonetov temveč tudi pod peklenskim žarom atomske bombe. Ta visi kot Damoklejev meč nad vsem človeštvom. Kakor truden popotnik v sneženem viharju, tako tudi mi ne vidimo izhoda iz te strašne zmede, kamor je nas zavleklo tisto, kar označujemo s čestitljivim imenom "diplomacija državnikov". Potisnila je človeštvo prav na rob prepada, v čigar brezno ga lahko pahne tudi najmanjši veter.

Leta nazaj, v času pojave Hitlerjeve tiranije, se mi je zdelo, da smo na pragu katastrofe. Spominjam se—slučajno sem bil takrat na vlaku na poti v Girard, O., ko sem čital, da je postal Hitler "reich-kanzler". Na tistem shodu in na vseh mojih potih sem ponavljal isto resnico—da se pomikamo no prag novega svetovnega pokolja. Sedem let pozneje je zaplamljelo.

Zgodovina, ki je odprta tudi najbolj zabitemu državljanu, jasno pravi, da vsaki mobilizaciji in vsakemu oboroževanju—pa naj se vrši pod še tako svetlim imenom, sledi neizogibno vojna. Zgodovina govori prav tako jasno, do topovi, bojna letala in atomske bombe služijo samo enemu namenu in cilju—ubijanju in smrti. Niti še tako lepa fraza ne more zakriti te resnice... Milijarde in milijarde ljudskega denarja dere kot hudournik v to nenaseto žrelo. V ozadju pa sliši hripave glasove fanatikov, katerim se vse to ni dovolj... In tako tavamo kot izgubljeni v neizogibno pogubo.

Ko govorim s človekom na vlaku, ali na cesti, ali pa v delavnici, dobiš isti odgovor obsojenca: "Kaj hočemo, mora priti!"

Komaj so utihnili topovi v Evropi, že se pripravljamo na še večje pokolje. Kot izgleda, je bojni vihar, ki divja v Koreji, samo prolog tistemu, ki pride.

Človek bi rad zapisal kaj vselega. Zapisal bi rad o bodočnosti naših mladine, naših otrok, kateri imajo vso pravico do poštenega življenja in biti v njemu brez strahu in brez večne borbe za svoj obstanek. A tako pa se je v nešteto družin nasečila mučna skrb, kaj bo s sinom, ki je kje na bojnih poljanah, ali pa ga v vojaških taboriščih pripravljajo, da ga pošljejo vanje. Od groze mučna so za mater in očeta sporočila, da jima je sin ranjen, ali da je ubit, ali pogrešan, ali pa, da ga pošljejo z bojne polja domov brez nog in rok.

Pisal bi rad o tistem, o čemer smo zavedni delavci vedno sanjali—o novi človeški družbi, v kateri bo vsega dovolj za vse in dela za vse; o družbi, v kateri bo mati rodila otroke ne za hrano topovom ampak za družbo, kateri bo vesoljno bratstvo temeljni cilj... Toda, ali smo res padli tako nizko, da je naša usoda za zmerom zapisana pobjanju drug drugega?

Po svetu

Vzemi katerikoli časopis ali revijo, v njemu ne vidiš drugega kot vesti, razprave in članke o neizogibni vojni krizi. Seveda se še dobe tudi vestni kolonariji, ki od časa do časa zapišejo kakšno pošteno besedo. Toda njihovo priznavanje resnice o položaju davi derviška histerija znoritih fanatikov, ki rjovejo liki levi v džungli.

Sedaj, ko so sprejeli vse nekdanje grešnike nazaj v svoje narode in ko so naši stari sovražniki postali naši dobri zavezniki, se je vse ameriško moralno prepričanje na splošno zaobrnilo. Kar je bilo včeraj črno, je danes belo, in četudi ne ravno sijajno belo pa vsaj precej oprano. Tako gre torej s prepričanjem. To lahko opazite tudi v delavskih unijah, izmed katerih mnoge prekašajo v svojem šovinizmu celo najbolj napete buržvazne kolege.

Socialistično gibanje, ki je bilo močno pred, med in nekaj let

tudi po prvi svetovni vojni, je danes v mrtvilo. Samo tu in tam kot na primer med našimi slovenskimi delavskimi pionirji, še gori ta zavest.

Unijski fraternalizem in pa materialistični ideal o večji plači—"and to hell with the rest"—je sedaj glavni evangelij med ameriškim delavstvom. Pač žalostno.

Seve, mogoče ni vse tako črno—in koncem konca, Amerika je še mlada dežela. Zakon razvoja je pač tak tudi pri nas, da je šlo delavsko gibanje v Zed. državah v načelnostih nazaj in to bo morda še trajalo, a nato pa zamah nazaj v napredek, kajti bodočnost spada delavstvu, ker ono vse producira.

Socializem ni dogma, ki bi se je moglo izbrisati s papirja, ampak je živo dejstvo in bodočnost je njegova. Tako nova človeška družba po svetu neizogibno pride.

O Jugoslaviji

O nji se danes veliko piše. Kakor čez noč so postali Jugoslavi nekaj posebnega. Spor s kominformom ter s kremlo je napravil Jugoslavoane v očeh zapada za nekakšne zaveznike z njim.

Celo naši državniki—mislim naše senatorje in kongresnike—našo rodno deželo dostikrat omenjajo. Ne ravno, da so se jim Jugoslavoani čez noč priljubili, ampak omenjajo njihovo tridesetorico divizij, katere ima Tito pod orožjem.

Pomoč, katero je dala naša država Jugoslaviji, da omili v nji pomankanje, ki je nastalo največ vsled suše, je v resnici velika. Hvaležnost Jugoslovanov Ameriki je razumljiva.

V prihodnjih številkah bom pisal kako tudi mi lahko več pomagamo našim ljudem onkraj v tej njihovi živilski krizi. Kot opazam iz dopisov v Prosveti in drugih naprednih listih, so naši rojaki že povsod na delu.

Naše gibanje

Urednik Proletarca s. Frank Zaitz je lanskega decembra prestal zelo težko operacijo. Kajpada, ker je naš Proletarec tako tesno povezan z urednikom, je začasno tudi list utihnil.

Sedaj, ko se je urednikovo zdravje izboljšalo, bo list spet redno izhajal. Upam, da so čitatelji razumeli težkoče, ki so zvezane z našim tiskom ter nam oprostili zamudo. List bomo vsled nje povečali na osem strani, da nadomestimo kar je bilo zamujenega. V naslednjih številkah pa bomo pisali o našem bodočem delu, ki ga je na vseh koncih in krajih v izobilju.

Spet je šel eden naših pridnih delavcev med pokojnike. V mislih imam Viktorja Zupančiča. Viktor, mislim, je bil socialist od kar je prišel v to deželo, ako (Konec na 4. strani)

Tole mi ne gre v glavo?

Kako morejo delavci vse pretrpeti, kadar so na stavki, kakor so bili nedavno železniški premikači in lani ter predlanskem pa premogarji in železničarji, ko se jih vsekrizem zmerja radi njihovih pravičnih zahtev z ne-jojalneži, z izdajalci domovine, z uničevalci naše armade ter z "zavezniki komunizma", to mi nikakor ne gre v glavo! In čemu je prav tista javnost toliko brezbrizna za početja vojnih profiterjev, raketirjev ter korumpiranih politikov, tudi tega ne zapopadem.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KAJ VSE LAHKO KOMU SVET ZLEGA STORI, DOKAZUJE TRAGEDIJA KOREJE

(Konec s 1. strani)

grešanih.

Isti naši viri trdijo, da so sovražnikove izgube veliko večje, kar je umevno, ker v vojnah pada tudi civilno prebivalstvo in v Koreji ni razen naših vojakov nič drugih Američanov.

Ako je ameriško vrhovno poveljstvo v svojih poročilih točno, pade na vsakega našega vojaka sto severno-korejskih in kitajskih. A še večje kajpada so izgube med civilnim prebivalstvom.

Glavni stan generala MacArthurja v Tokiu pravi, da je padlo v Koreji že nad pol milijona komunističnih Korejcev in Kitajcev.

Vzrok tej razliki kajpada je, da imajo Zed. države najmodernejšo bojno opremo, ogromno letalstvo in krog in krog korejskega polotoka pa so naše bojne ladje, ki pomagajo z bombardiranjem.

Pred drugo svetovno vojno sta svoje najnovejše morilne in rušilne naprave preiskovala Hitler in Mussolini v španski civilni vojni.

Sedaj jih Američani v Koreji in nekoliko tudi Rusi. Ampak v primeri z nami malo, ker oni teoretično "niso" v vojni. Zato po nekakem mednarodnem pravu "ne smejo" pomagati Koreji, kakor nismo smeli mi vsled Rooseveltove nevtralnosti pomagati španski republiki.

Vojna v Koreji bi bila že lahko končana, ako ne bi bilo med vlado Zed. držav in Sovjetsko zvezo toliko sovražne tekme.

Tudi vrhovni poveljnik armade Zed. držav ter ostalih čet združenih narodov pritiska, da naj naše sile v Aziji nastopijo s čimvečjim zamahom. Torej da naj bi ameriški letalci napadli tudi kitajska mesta, ne pa se bili samo v Koreji.

Toda mnogi ljudje v tej deželi se še sprašujejo, čemu prav za prav smo v Koreji?

Ko smo pričeli z intervencijo, je prevladovala v naši deželi misel, da kamor se prikažejo ameriški vojniki, tam je zmaga v naprej zagotovljena.

A v tem slučaju je nam šlo skoro že od začetka slabo.

Ameriška armada se je morala umikati z ostalimi četami ZN vred. In potiskali so jo nazaj ne kaki Hitlerjevi "nadjutje" temveč navadni orientali, o katerih se ni že dolgo dobo slišalo, da bi oni podili nazaj kako armada belopoltnega plemena.

Ko so naši fantje preudarjali svoje križe in težave in jih je vrh tega precej omamila tudi tuja propaganda z enostavnim vprašanjem, čemu so prišli v Korejo, kjer prezebajo, se mučijo in trtijo svoje zlate mlade dni, so začeli pisariti staršem in svojim dekletom, kako in kaj. Pritisk te kampanje je bil tolikšen, da je vlada v Washingtonu zaskrbelo in baš radi tega zvane sedaj od tam drugačne strune. Cenzura deluje. Pa tudi bojna sreča se je zaokrenila.

Ameriška mehanizirana sila je sedaj v polni veljavi. Aeroplani sikajo na Korejo in Kitajce ognjene jezike, in je še sto drugih takih stvari, proti katerim je nemehanizirana armada brez moči. Naši stroji v Koreji sejejo smrt kakor za stavo.

Torej je vojaška morala, kar se ameriške armade tiče, sedaj v Koreji veliko boljše, ni pa še izginilo vprašanje naših vojakov, da čemu so tam?

Odgovarja predsednik Truman v duhu svoje doktrine. Odgovarjajo uredniki, odgovorila je Mrs. Eleanor Roosevelt in mnogo drugih.

Vsi trdijo, da smo šli v Korejo v bran napadenega ljudstva južno-korejske republike, a izgleda, da zgodovinarji s tem pojasnilom ne bodo zadovoljni.

Kajti vsaka velesila bodisi današnjih kakor prešlih časov gleda vse s stališča koristi svojih intervencij in napada edino v vidika svojih lastnih ciljev.

Ako se bi države zapadnega bloka mogle boljše spomniti te resnice, bi svojo taktiko v marsičem spremenile tako, da jim bi ljudstva, katera imajo pod svojo oblastjo, ne mogla očitati ne imperializma in ne drugih izkoriščevalnih nagibov.

Kajti izkazalo se je, da je zlo kaj lahko tudi na strani takozvanih demokracij, ne samo v centru "barbarskega komunizma" v Kremu.

SEZNAM VEČJIH NEZGOD NA ŽELEZNICAH V ZEDINJENIH DRŽAVAH IN NEKAJ O VRZOKIH

Ali se ogromni ameriški železniški sistem res pomika v malomarnost? — Ravnatelji dolže krivim železnarjem in njihove organizacije. — Dobički železnice jako visoki

Med drugo svetovno vojno in še bolj pa potem so se velike nezgode na ameriških železnica kaj pogosto dogajale.

Ena izmed največjih se je dogodila dne 6. februarja zvečer blizu New Yorka, v predmestju Woodbridge, v državi New Jersey. Ta vlak je vozil potnike z dela v bližnje kraje ob newjerseyskem obrežju. Vlak je imel enajst vagonov, vsi natrpani s potniki, ki so se vračali z dela. Okrog tisoč jih je bilo. Čim je vlak zašel v Woodbridge-u na nov most, so se potniki v trenutku zavedli, da se jim dogaja pod nogami nekaj nepričakovane. Več vagonov se je zakotalilo z višine dvajset čevljev navzdol.

O vzroku nesreče so bila izražena različna mnenja. Omejenost mostu je bil zgrajen začasno, da med tem popravilo prejšnji del proge, in izročen je bil prometu štiri ure pred to nezgodo. Eni so rekli, da je most odnehal ter povzročil padec vagonov raz tračnic. Mnogi pa so zatrjevali, da je vlak vozil po tem ovinku prehitro — od 50 do 60 milj. Lokomotivni inženir, ki je bil težko po bit, pa je od kraja trdil, da je vozil na tem kraju samo 25 milj na uro, kolikor določajo regulacije. A pozneje je po daljšem izpraševanju priznal, da je res vozil z brzino 50 milj na uro. Potem so sledile kajpada razne druge preiskave. Tudi FBI je poizvedoval, da dožene, če ni bila ta katastrofa morda posledica kake sabotaže.

Ubitih v tej nezgodi 6. feb. je bilo 84 potnikov in okrog 500 poškodovanih, med njimi mnogo kritično. Tem kajpada vse preiskave niso nič pomagale. Toda železniška družba Pennsylvania R. R. bo morala plačati pobitim potnikom ter sorodnikom ubitih veliko odškodnine. Za take slučaje je ta železnica zavarovana pri ameriških insurance kompanijah in pa pri angleškem Lloyd-u.

Po deželi se je potem začelo ugibati, kaj je narobe z ameriškim železnica, da se na njih baš v minulih par letih dogaja toliko nesreč — tri izmed njih na vlakih, ki so vozili delavce iz New Yorka v bližnja predmestja.

Vzrokov je mnogo. Ameriške železnice imajo čedalje težji konkurenčni boj z letali, avtobusi in s tovornimi vagoni, karstnim pravimo trucks.

Ogromno potnikov jim je odvzel tudi družinski in osebni avto. Vsled tega brzkone ne trošijo toliko za popravila in varnost prog kot bi morale. Izgovarjajo se tudi, da imajo železnice izredno visoke plače, in pa mnoge take ugodnosti v svojih delovnih razmerah, ki stanejo železnice družbe milijone dolarjev na leto.

Železnice so nekoč sloveli za najbolj privilegiran sloj med delavci in zvani so bili za "aristocracy of labor". To seveda le lokomotivni inženirji, konduktorji v potniških vlakih, in kurjači. Organizirani so bili in so še v svojih neodvisnih bratovčinah. Nato so se polagoma organizirale še ostale stroke — mnogi šele ko je F. D. Roosevelt postal predsednik te republike. Tako imajo železnice vseh strok sedaj nad dvajset različnih unij. Prvotne, ki so še vedno glavne, so še samostojne bratovščine (oznake "unija" si niso hoteli nadeti), druge pa spadajo deloma v AFL ali pa v CIO.

Zelo se ravnatelji železnicekega prometa pritožujejo nad klavzulo, ki določa npr. za lokomotivne inženirje starostni privilegij. Zato postanejo na najboljših potniških vlakih za inženirje po starostnem redu taki, ki imajo največ službe za sabo. Tako se

je dogodilo, da so v mnogih nezgodah ravnatelji poudarjali, da bi bilo potrebno imeti za inženirje v brzovlakih mlajše moči, namesto po 60 in več let stare. Češ, kakor so za pilote v letalih mladi ljudje, tako bi morali biti tudi v lokomotivah, ki vozijo po 60 in več milj na uro.

Družbe jamrajo tudi, da se železnice ne smejo dotakniti pri svojem poslu drugega kot tistega posla, ki je zanje določen v pogodbi med unijo in železniško družbo. Ravnatelji železnice trdijo, da imajo časa na svojem sihtu mnogi toliko, da bi lahko opravljali še kak drug železniški posel mimogrede, namesto da je treba dveh moči za delo, ki bi ga lahko zmogla ena oseba.

Organizacije železnicearjev odgovarjajo, da njihovi člani za svoje delo niso preplačani, da so njihove naloge zelo odgovorne, in da so si takozvane izboljšave v svojih delovnih razmerah priborili s težkimi napori skozi desetletja. Torej ako je kaj narobe, ni krivda na strani železnicearjev temveč družb, ker so same čestokrat nalašč povzročile slabo gospodarstvo v namenu, da se iznebe "vodenih" delnic in "zakasnelih" upnikov. Ko so se s tem spet postavile na nogo so kovalle profite znova po starem običaju.

Politično glasilo železnicearjev "Labor", trdi, da bi železnice med vojno, ko so železnice dobile, dale lahko na stran veliko več stotin milijonov za novo opremo, za popraviljanje in izravnavanje prog in za instaliranje najnovejših varnostnih naprav ter signalov, namesto da navede krivdo za nered in zamerjenost na železnicearje in njihove unije.

Izgleda, da železnice magnati mislijo sami pri sebi takole:

Pred iznajdbo avtov in letal nam ni nihče konkuriral razen barke v rekah in v plovnih kanalih med rekami. Kdor je hotel kam dalj potovati, je moral na vlak. Ves tovor je moral na vlake, ker so ga z vprežno živino dovažali samo do postaj in potem spet s postaj prejemnikom.

Tega sedaj ni več. Železnice so sicer še vedno največje prometno sredstvo v tej deželi in bodo še dolgo. Z novimi, modernimi sredstvi je sedaj en posamezen vlak lahko veliko daljši kakor pa vlaki v prošli dobi. Ogromne lokomotive modela diesel vlečejo miljo dolge potniške ali pa tovrne vlake hitreje kot pa jim je bilo to mogoče pred dvajsetimi ali tridesetimi leti, da o prejšnjih dobah niti ne govorimo. Vsled tega je bilo mnogo potniških vlakov ukinjenih, ker se sedaj v enem lahko pelje več ljudi kakor nekdanj v treh.

To seveda ni edin vzrok ukinitve potniških vlakov. Glavni je — kot že omenjeno, konkurenca, ki jo železnice povzročajo aeroplani, avtobusi in tovorni vagoni z gumijastimi obroči na kolesih, ki prepletajo ameriške ceste. Tak tovrni avto, ki je mnogoteri večji kot pa so tovorni vagoni na evropskih železnica, ima poleg vsega še to prednost, da pride po blago pred tvoje skladišče in ga pripelje naslovniku pred njegov prag.

Železnice temu tekmujejo s svojimi tovornimi avtnimi vozili, a zadostno ne morejo, ker je čestokrat prevoz tovora z avtnimi vagoni cenejši kakor pa po železnica. Tako se ponajša z večanjem prometa bolj in bolj aeroplanske družbe, in pa kompanije, ki prevažajo potnike in tovor po ameriških cestah.

Vsled tega je tendenca med železniki magnati ta: "Ne moremo pomagati; naše proge

bolj in bolj nadomeščajo nova prometna sredstva. Torej čemu bi vlagali naše profite ter nov kapital v železniški sistem, ko pa bi vseeno hiral! Izjemimo iz naših prog kolikor bo še mogoče, kajti nekega dne bo treba mnoge itak opustiti — prav zaprav je ta proces že nad trideset let v teku. Kar pa bo prog še ostalo v prometu, jih bo morala nekega dne prevzeti v izčrpanem stanju država."

Položaj železnice v splošnem je torej tak, da so njihni magnati izgubili svoj nekdanji ponos na "železnega konja" in se udali v nekako otopelost — češ, rinimo dokler bo šlo oziroma dokler se nam bo izplačalo!

Pred drugo svetovno vojno je bilo mnogo ameriških železnice bankrotiranih in so jih upravljali od sodnikov postavljeni zaupniki. Med vojno si si spet pomagale na noge in tudi v sedanjem histeričnem oboroževanju naše ter drugih dežel se jim obeta bogata žetev.

Toda ljudstvo bi rado, da bi zakonodajce kaj več storile za varnost potnikov na vlakih kakor tudi v drugih velikih prometnih sredstvih. Kajti čemu preiskovati šele ko se nesreča že dogodi, namesto prej, da se bi jo preprečilo!

Nezgode na železnica v naši deželi so se sicer dogajale od začetka, kar pa v prošlosti ni bilo čudno. Železniško omrežje je bilo novo, raztezalo se je po pustih, prerijah in v gorovjih. Signalni sistem je bil slab. Proge so bile v onih dneh večnoma enotirne. Tako se je čestokrat dogodilo, da sta vlaka vsled pomankanja signalov in drugih vzrokov treščila drug v drugega. To se dogaja tudi sedaj, posebno da en vlak doide drugega ter sune vanj.

Seznam večjih nesreč na železnica

Sledeče je seznam večjih nezgod, ki so se dogodile v tej deželi v zadnjih sedmih desetletjih:

1876	Železniška nezgoda dne 29. decembra — Ashtabula, Ohio, 84 potnikov ubitih.
1887	Dne 10. avgusta — Chastworth, Ill., 81 ubitih.
1888	Dne 10. oktobra — Mud Run, Pa., 55 ubitih.
1903	Dne 23. decembra — Dawson, Pa., 65 ubitih.
1904	Dne 7. avgusta — Eden, Colorado, 96 ubitih.
1906	Dne 30. decembra — Washington, D.C., 53 ubitih.
1910	Dne 1. marca — Wellington, Wash., 96 ubitih.
1921	Dne 21. marca — Green Mountain, Iowa, 55 ubitih.
1918	Dne 22. junija — Ivanhoe, Indiana, 68 ubitih.
1929	Dne 9. julija — Nashville, Tenn., 115 ubitih.
1925	Dne 17. junija — Hackensack, New Jersey, 51 ubitih.
1943	Dne 6. sept. — Frankford Junction (tik Philadelphia), 80 ubitih.
1946	Dne 16. decembra — Lumberton, North Carolina, 73 ubitih.
1944	Dne 4. avgusta — near Stockton, Georgia, 47 ubitih.
1946	Dne 31. decembra — Ogden, Utah, 50 ubitih.
1946	Dne 25. aprila — Naperville, Ill. (nedaleč od Chicago), 45 ubitih.

1950

Dne 17. februarja — Rockville Centre, N.Y., 32 ubitih.
Dne 11. septembra — zalet v armadni vlak blizu West Lafayette, Ohio, 32 ubitih.
Dne 22. novembra — Kew Gardens, N.Y., 79 ubitih.

1951

Dne 6. februarja — Woodbridge, N.J. (blizu New Yorka), Druge velike železniške nezgode drugod

Poleg prej navedenih železniških katastrof v Zed. državah je bilo veliko drugih, v katerih pa so bile izgube življenj manjše. Tudi precej tovornih vlakov je bilo razbitih.

Med velike železniške nesreče drugod štejemo ono, ki se je dogodila dne 22. oktobra 1949 blizu Novega dvora (Nowy Dwor) na Poljskem. V nji je bilo izgubljenih 200 življenj.

Dne 29. maja 1948 se je v natančnem vlakcu na kitajskem otoku Formosa zgodil požar in panika, v kateri je bilo ob življenju 173 ljudi.

Dne 24. decembra 1933, na božični večer, je blizu Pariza treščil s tira vlak in se razbil. 160 potnikov je bilo ubitih.

SLOVENSKI DELAVSKI CENTER

Chicago, Ill. — Direktorij Slovenskega delavskega centra v minulem letu ni bil toliko živahen kot bi morda bil, ako bi njegovi člani ne bili z delom vsi tako obremenjeni, posebno še poslednje mesece tajnik te ustanove Frank J. Lotrich. Tako tudi občni zbor, korporacije SDC, ki se je vršil v nedeljo pop. dne 27. januarja, ni bil veliko oglašan, toda tajnik je o nji pisno obvestil vse tukajšnje delničarje in na seji pa razdelil računsko poročilo.

Član direktorja Frank Zaitz je sporočil, da se mu je vsled bolezni seje nemogoče udeležiti, je pa pripravljen urad še prevzeti. Ob enem je v pismu pojasnil, da zastopajo delnice kluba št. 1 in JSZ navzoči člani kluba in če se bo morda glasovalo o kaki stvari po delnicah, sta pooblašena Angela Zaitz in Filip Godina ugotoviti, koliko članov kluba je navzočih in se delniške glasove mednje razdeli vsakemu enako.

Toda potrebe glasovati po številu delnic tudi na tem obnem zboru ni bilo kakor še na nobenem prejšnjem ne.

V novi direktorij so bili izvoljeni Frank Alesh, Angela Zaitz, Vinko Ločniškar, Freddie Culkar, Frank Japich, Filip Godina, Donald J. Lotrich, Louis Zidar, Luka Groser, Math Videgar, Minka Alesh, Chas. Pogorelec in Frank Zaitz.

Namestnika sta John Gregorich in John Sprohar.

Novi direktorij se je za leto 1951 sledeče konstituiral:

Predsednik, Frank Alesh; (on je prevzel začasno tudi mandat tajnika-blagajnika.) Na naslednji seji pa je bila izvoljena za tajnika Minka Alesh.

Podpredsednica, Angela Zaitz. Zapisnikar, Vinko Ločniškar. Nadzorni odsek: Minka Alesh, Chas. Pogorelec, Freddie Culkar. Ravnatelj poslojpa, Frank Japich.

Drugi člani direktorija: Filip Godina, Donald A. Lotrich, Louis Zidar, Luka Groser, Math

Dr. John J. Zavernik
PHYSICIAN AND SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. CRawford 7-2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Residence:
221 Shinston Rd., Riverside, Ill.
Phone Riverside 2212

PRVA SLOVENSKA PRALNICA
Parkview Laundry Co.
1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.
Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno
TELEFONI: Canal 6-7172—6-7173

Novi odbor Družabnega kluba Slovenski center

Chicago, Ill. — V soboto, 17. marca se je vršila letna seja članstva Družabnega kluba Slovenski center (Slovene Center Social Club). Dasi je bila udeležba precejšnja, ne več tolikšna kakor prejšnja leta.

Dobro zastopani sta bili naša "mlada" in "stara" generacija. Padlo je nekaj pikrih besed, ker je ta ustanova razdeljena v direktorij, in pa v družabni klub.

Slovene Labor Center je korporacija, ki je bila ustanovljena na zboru 1. 1924 v Clevelandu. Ta je potem zbiral denar, da bi si v Chicagu zgradili lastno poslopje za urade Proletarca, JSZ, Prosvetne matice itd., in kjer bi imeli tudi dvorano za naše priredbe in kajpada prostor za družabno shajališče.

Poslopje smo bili koncem konca v stanju kupiti, a ne v takem obsegu kot so si upali ob času ustanovitve predstavljati optimisti. Tako smo se zadovoljili, da je boljše nekaj ko nič.

Potem je prišlo na dnevni red vprašanje predelav in pa kako zvišati dohodke. Nekaj let smo jih krili največ s prodajanjem delnic ter z malimi priredbami, ki so se vršile v območju kluba št. 1 JSZ. Takrat je bil klub št. 1 prilično močan in eni so smatrali, da naj bi družabno shajališče spadalo pod njegovo upravo. Drugi so rekli, da bo boljše, ako pritegnemo tudi take, ki bi v klub št. 1 ne hoteli in so zaradi tega predlagali ustanovitev posebnega družabnega kluba, v katerem bi se lahko vsakdo kretal kakor doma, ne glede na kaka politična pripranja.

Tako se je zgodilo. Na seji dne 17. februarja je bil izvoljen v Slovenski Center Social Club sledeči odbor: Frank Japich, predsednik; Henry Tebbets, prvi podpredsednik; Jim Modic, drugi podpred.; Frank Groser, tajnik; Jo Mersol, zapisnikarica.

Nadzorniki in člani odbora: Ernest Dresnar, Al Luzar, Jeanie Tibbets, Mae Groser, Frank Sodnik, Angeline Zaitz.

RAZGOVORI

(Konec z 2. strani)
ni bil to že v starem kraju. Bil je eden najpridnejših društvenih delavcev v Chicagu. Naši napredni krogi, v katerih se je gibal in delal, ga bodo pogrešali. Pokojnemu Viktorju časten spomin, družini pa naše sožalje.

Videgar in Frank Zaitz.

Prejšnji predsednik direktorija Frank Japich v ta urad ni več kandidiral, sprejel pa je mandat ravnatelja poslojpa, kot že omenjeno.

V novi direktorij niso več kandidirali prejšnji tajnik Frank J. Lotrich, bivši zapisnikar Anton Garden, Frank Groser in Frances Vider.

Pristopajte k Slovenski Narodni Podporni Jednoti

Naročite si dnevnik "Prosveta"

Naročnina za Združene države (izvenšči Chicago) in Kanado \$8.00 na leto; \$4.00 za pol leta; \$2.00 za četrt leta; za Chicago in Cook Co., \$9.50 za celo leto; \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je: 2657 SOUTH LAWDALE AVE. CHICAGO 23, ILLINOIS

OGLAŠEVALCI V PROLETARCU

vam priporočamo v naklonjenost. Ako vam lahko postrežemo enako dobro kakor drugje, zaslužijo, da jih patronizirate! Povejte jim, da vas veseli,

ker oglašajo v Proletarcu

NAŠI POKOJNIKI

Smrt je spet zelo pridno posegla v seznam naročnikov Proletarca in jih črtala ven, kar se umrlih tiče. A marsikatera vdova ostane zvesta temu lisu tudi po moževi smrti. Veseli smo jih, ker vemo, da so z njimi delile ne samo družinske skrbi temveč tudi aktivnosti, v katerih so se udeleževali.

V času ko v tem uradu ni bilo mogoče vsemu slediti, ni smo mogli zabeležiti iz drugih listov podatkov o naših pokojnih naročnikih, ki so preminuli decembra in februarja v raznih naselbinah širom dežela, zato to omenjamo le one, o katerih podatke imamo.

Izrekamo pa vsem iskreno zahvalo in časten spomin za vse, kar so storili dobrega v našem gibanju ter za naš list, družinam teh pokojnikov pa prav tako iskreno sožalje.

Dopisnike pa prosimo, da nam o smrti naših prijateljev poročajo, pa ne bomo tako nikogar izpustili.

ANTON UDOVICH

Spominjam se ga najbolj s piknika SNPJ leta 1939 v La Sallu. Baš takrat je izbruhnila druga svetovna vojna. Mnogičica je bila velika, glavni govornik je bil socialist, dan je bil od sile vetoven in od prahu, ki ti ga je natresal veter po vsem životu vzlic obleki, ki smo jo imeli na sebi, smo bili umazani kakor otroci, ki se kopljejo v njemu. Plesalci pa vsled potenja še bolj blatni.

"Kam bosta šla prenočevati?" je vprašal pokojni Anton Udovich svojo ženo in mene. Nisva imela še nikjer nič določenega, pa sva se na njegovo povabilo odločila iti k njegovi družini v bližnjo naselbino.

"Za kopel vama ne morem nuditi drugega kot to ki sem jo v kleti sam pripravil," je nama dejal. "Stopiš v škaf, potegneš vrstico in kangla-kropilnica ti bo pomagala oprati prah s sebe."

Tak je bil ta naš zastopnik Proletarca—vedno skromen, ni bil da bi ga klicali na oder, govoriti pa je znal kot človek človeku.

Umrli je 8. feb. Bil je član raznih organizacij in pomagal v njih, najraje pa se je ob vsaki priložnosti bavil z agitacijo za Proletarca.

Mnogi se ga morda spominjajo s XIII. redne konvencije SNPJ na Evelethu, kjer je bil delegat. Rojen je bil leta 1897 pri Skocjanu na Dolenjskem. V Ameriko je prišel l. 1907. s starši. Zapušča soprogo Cecilijo ter hčer Dolores Spelich.

Proletarec se pred vsem spominja pokojnega Antona vsled njegovih agitacijskih potov po lasallskem okrožju. In upamo, da bodo naši naročniki tam izvršili za ta list še toliko več dela, da bo njegovo nadomeščeno.

VIKTOR ZUPANČIČ

Kdo v Chicagu ga ni poznal? Namreč med Slovenci, a imel je tudi med drugorodci zelo veliko poznavstva. Pa med rojaki v Clintonu v Indiani, kjer je živel ter med drugimi prebivalci omenjenega mesta—to mravljo, Viktorja Zupančiča so ljudje

posebno cenili vsled njegove pridnosti in neumnosti. Kje neki je dobil toliko časa za seje, za prevzemanje društvenih odgovornosti in za vse drugo?

Kar je bilo treba popraviti v hiši, pa naj je bilo zidarsko, kleparsko, tesarsko ali mašinstično delo, on ga je izvršil in rekel, "če le vrag ni, se mi to posreči." Tudi z mesarjo se je bavil, v Indiani, tu pa rojake ob zimskih dneh zalagal s krvavimi in kar se spada zraven k repi ali k zelju.

Za napredne stvari se je vsikdar brigal. S Proletarcem je bil skren prijatelj in podpornik, razen v oni kratki dobi, ko smo po Lawndaleu imeli "bloke".

lanski jubilejni kampanji Proletarca je nabiral prespevke v njegov tiskovni sklad in jih izročal sproti, prav zadnje pa, ko je moral v bolnišnico. "Po meni gre", je dejal, a še je upal na zdravje. Ugonobil ga je rak.

Rojen je bil leta 1881 v Hrastniku na Stajerskem, umrl pa 14. jan. t. l. V Ameriko je prišel l. 1904. Rudarska dela pa je okusil že v Evropi, med tem nekaj časa v Nemčiji.

Na polju podpornih društev je veliko delal v SNPJ in SSPZ, ki sta sedaj eno. V Chicagu je bil nekaj let tajnik društva Francisco Ferrer in potem blagajnik. Tako se je udeleževal tudi v federaciji SNPJ. Na konvenciji SNPJ avugusta lanske leto je bil delegat društva Ferrer. Ze takrat se mu je težka bolezen, ki jo je skušal premagati, izrazilo poznala.

Pokojnik zapušča soprogo, Amalijo, ki mu je v življenju pri njegovih delih veliko pomagala in je težko izgubo res občutila. Dalje zapušča sina Josepha, ki je formen v tiskarni SNPJ, sma Franka, sestro Christino Moseley in več drugih sorodnikov. Pokojnemu Viktorju častem spomin, sorodnikom naše sožalje.

FRANK BOSTIČ

V življenju človeka se dogajajo prav čudna naključja. Pride dne 1. februarja z dela domov moja žena, in mi pravi: "Kako, kaj boljšo?"

"Nu, po starem, vse me jezi!" "To je že tvoja navada, ampak ali bi uganil, kar se je prav tu—blok stran od najine sosesčine danes popoldne dogodilo?"

Poznam v tem bloku veliko ljudi, a večinoma le po obrazu, ne pa toliko, da bi si voščili drug drugemu dobro jutro celo v hišah, v katerih stanujemo.

"Dobro, kaj?" "Frank Bostič je umrl. Danes popoldne je odkidaval sneg, se zgrudil in požarna bramba ga oživljenje srca in pljuč ga ni mogla več rešiti." Njegovi hčeri so telefonirali v bližnjo tovarno, kjer je delala, "pridi, oče je nevarno bolan." Ko je ugledala gasilski voz ter trumo prezbajajočih ljudi pred hišo, je vedela, da se je zgodil konec, kar se življenja njenega očeta tiče.

Nisem bil presenečen, a bil je pri meni na obisku baš kakih dobrih 24 ur prej in mi rekel: "Zena mi je priporočila, da naj te pridem podregat—da boš prej ozdravil. Rekla je, da ko si bil ti pri nji na obisku v njeni bolnici si zbijal šale—in sem jih menda res.

Ko je tako prišel Frank Bostič k meni, da mi bo ublažil ure v bolnici, je ubogal ženo ter zbijal šale. Prav tisti čas je prišel nekaj minut pozneje tudi Anton Udovich, ki je še močno živ, pa se začudil: "Ti tukaj?"

Res sta me razveselila, a sebe pa menda utrudila, in mene tudi. Tako to gre, ako se ne eden ne drugi ne počuti dobro.

Odšla sta vsak po svoji poti, z običajnimi voščili, ki sicer ne zaležejo a vendar saj toliko, da jih ima bolnik raje kot pa kake rjave ali črne ali kakršne že pilule, ki ti jih je zdravnik predpisal, potem pa moraš gledati na uro, ker vsaka škatulja pilul določa, ali pa vsaka stekleničica: zavij na toliko in toliko ur določeno količino. Pa uživaj, plačuješ in nič ne vidiš če ti kaj pomaga k zdravju ali ne.

Naravno, da sem bil presenečen, dasi sem takih vesti že od davna navajen. Umrli je človek, ki me je večraj bodril in vedril.

A oba sva se spominjala onih vročih dni, ko sva se sprehajala na sejah društva Slavija po dvorani in prav na glas govorila, kako bodo oni obračunali z Zaverdnikov strujo, mi pa z njihovo.

Oboje je živelo, dokler je bil vzrok za tak boj, dasi navidezno jabo neumen. Potem je vse ponehalo in jako utihnilo.

Franka in njegovo ženo sem imel rad baš rad njune bojevitosti.

In tako ni med nami nikoli prišlo do tolikšnega sovraštva, da se bi več ne odgovorili.

Torej tako—da parafraziram staro frazo.

Frank je imel, kot vsi prej omenjeni naši ljudje, lep, dostojen pogreb, brez kakih kadihnic in škropilnic.

Pokojni Frank Bostič ima o svojem delovanju na našem društvenem polju v Amerikem družinskem koledarju lepo, a resnično poglavje, nič prikriva, v ničemer zatajevano.

Takega Franka Bostiča se jaz spominjam, samo takega poznam in v skromni zgodovini naših skromnih ljudi si je napisal lep spomin.

Ker že običajno pišemo, od kje si in čigav, naj bo tu še povedano, da je bil Frank Bostič rojen leta 1883 v Sečuru pri Kranju. Zapušča soprogo Ano, ki je bila jabo navezana nanj in ga bo vsled svojega nič kaj dobrega zdravja še toliko bolj pogrešala. Imata dva sinova, hči in vnuke. Vsem iskreno sožalje.

JAKOB PUC

Znan je bil največ na južni strani Chicaga. Društvenik v SNPJ in v bivši SSPZ. Dober človek, ki pa mu zdravstvena sreča ni bila mila. V naših družtvih je postal znan že leta 1909, a po svoji naturi se ni silil v prve sedeže. Bil je sam s sabo zadovoljen s takim kakršen je bil. Preminul je 4. januarja.

Zelo sem se začudil, ko sta me po njegovem pogrebu obiskala Frank Podboy iz Parkhilla, Frankov Brat John ter žena slednjega, ki je sestra klevelandškega Franka Barbiča. Z njimi je bil sin pokojnega Puca, Eddy, mlad dečko, ki je ob tej priliki prispeval tudi znatno vsoto Proletarcu v korist—meni pa so želeli vsi ti obiskovalci nič koliko zdravja—a spomnil sem se, da mi je baš večer prej dr. Zaverdnik naročil—ne toliko obiskovalcev, preveč jih imaš.

No, ako sem se s Frankom Podbojem pričkal toliko let, čemu bi tudi sedaj ne izmenjala med sabo kaj takih in takih besed, ki so ali pa niso dobre za bolnika.

Njegov brat John pa je dobričina, ki je v življenju veliko

Ali vam je naročnina potekla...?

Tekoča številka Proletarca je

2234

Ako je številka tik VAŠEGA imena na NASLOVU na PRVI strani nižja, to pomeni, da vam je naročnina potekla za toliko tednov kolikor je številka v vašem oklepaju nižja od gornje. Prosimo, obnovite jo! Prihranite nam s tem pri delu in na poštini!

PROLETAREC

prestal, toda se manj udeleževal na raznih bojiščih kakor pa se je njegov brat Frank. Le svinčenek je dobil več.

Že ko sta se oba Podbojja poslovala, je Johnova žena še vedno ostala v sobi. Je jako zabavna ter bi se še rad menil z njo, pa je prišel Pucov sin Eddy in rekel moji ženi ter mene gledal: "Vesta, to je Barbičeva sestra!"

Smejali smo se dovtipu brez vsake hude misli.

Tako torej gre tudi ob naših pogrebi.

A rečem, težko je, ko se takole za zmerom poslavljajo od ljudi, ki so kaj dobrega storili za svoj rod. A saj bodo tudi njihovi potomci—nekateri saj, upam da veliko več dobrega kot pa bi zlega ali žalega hoteli storiti. — F. Z.

Tudi pismo iz starega kraja, zaključeno s prošnjo

Franciška Petan iz Ljubljane je poslala uredniku dne 25. januarja t.l. pismo, ki se glasi:

"Čitala sem v našem dnevniku 'Slovenskem poročevalcu' članek o 45-letnici 'Proletarca' in na ta način prišla do vsaj približno vašega naslova. (Op. — Pismo je naslovljeno na 'Frank Zaitz, socialistični tednik Proletarec, glasilo Jugoslovanske socialistične zveze v Združenih državah, Chicago, U.S.A.' Torej nič uličnega naslova ter številke, a je pismo naslovniku vseno prišlo, ker se je naša pošta potrudila najti pravičen naslov.)

Sem šivilja ter živim sama s svojo 11. letno hčerko. Moram prav prido delati, da se pošteno preživim. A delo to je moje vse, kajti v delu vidim jaz zaslužek, veselje in razvedrilo. Namreč jaz sem tega mnenja, da kdor z veseljem dela vsako delo, da se skrbi in trpljenje mnogo lažje prenesejo. To dvojno mene že celo življenje spremlja.

In še drugače kako živim bi rada opisala. Naša domovina se vsako leto dvigne za dober kos iz zaostalosti in kar vidno napreduje na vseh področjih. In še eno kar bi najraje povedala tako, da bi me ves svet slišal. In to je, kako pravično je razdeljevana hrana pri nas in to za vse—bodisi za delavce ali inteligente. Zakaj sem tako navdušena nad tem? Samo radi tega, ker imam iz prve svetovne vojne tako grenak spomin. Oče je bil v vojni, nas je bilo petero otrok in mati je čakala v krušni liniji na kruh—vso noč in celo dopoldne. Ko pride na vrsto—ena, ki je bila v klobuku, ga je dobila dve štruci, a ona, mati moja, delavka in znana kot proletarka ter še bolna po vrhu, ni dobila niti koščka kruha. Prišla je domov vsa obupana, se na novo prehladila tisto noč, se ulegla in nikdar več vstala. Radi takega ravnanja do matere in njenih otrok smo mi otroci izgubili svoje najdražje—mater. Med tem pa ti je danes tu kruh zagotovljen in vsa ostala hrana brez takega trpljenja. Zato kličem, naj živi naša mlada socialistična država Federativna ljudska republika Jugoslavija in nje voditelji!

Sedaj vas pa še za eno malenkost prosim. Ali vam je mogoče meni poslati kake najbolj stare, nemoderne stvari iz volne, tudi če so nekoliko raztrgane? Jaz bi vse razparala in na novo spletla, bodisi nogavice, rokavice ali jopice za mojo hčerko, kajti volne si ne morem kupiti, je predrago za moj zaslužek, a vendar tako rada sama pletem za mojo punčko.

Ako vam je nemogoče poslati kaj takih stvari, vas prosim, da mi oprostite. Prejmite najlepše pozdrave iz naše prelepe Jugoslavije. Franciška Petan, Malejeva ulica št. 29, FLR Slovenija, Jugoslavija."

Da-li se je ta rojakinja obrnila s takim ali sličnim pismom še na kakega drugega neznanca, ne vemo. Vendar pa je njena tu izražena želja skromna. Volna je tudi pri nas sedaj jako draga, a če ima kaka naša družina kaj takih pletenin, ki jih več ne rabi, priporočamo, da naj jih ji pošlje.

Kdor je prepričan, da ima prepričanje, se mu ni treba nikdar bati, da ga mu kdo ukrade, ali ga mu odnese vihar.

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani)

ga smatra za izdajalca. A svet ve, da je Tito v nemilosti sovjetskega tabora zato, ker ni hotel voditi Jugoslavije takó kot so mu iz Moskve ukazovali. Kominform črti Tita in njegovo "fašistično kliko" bolj kot ameriško vladu in če dobi moč nad njim, bo ustreljen.

Titova Jugoslavija z Ameriko ni bila vedno v prijatelstvu. Ves jugoslovanski tisk je bil poln protiameriške propagande in Rusija s Stalinom pa bila v njemu slavljenja in slikana za trdnjavo socialističnega idealizma. To se je spremenilo čim je kominform izrekel svojo obsodbo nad Titom in ga proglasil za izdajalca. Čudno je, da je Titov režim pod tako ogromnim pritiskom držav kominforma sploh mogel vzdržati. Mnogi so prorokovali, da se bo razsul takoj po objavi kominformne obsodbe, a je uspešno kljuboval notranjim in vnanjim sovražnikom ter se ohranil. Pomoč Amerike je Titu kajpada dobrodošla, a to ne pomeni, da je Tito zdaj manj sovražnik kapitalizma kakor je bil. Je pod pritiskom razmer primoran sklepati kompromise in iskati naklonjenosti kjer pač mogoče.

Bili so časi, ko so bili naciji v očeh Amerike "beštije" in v vojno proti njim smo šli z odločnostjo vztrajati dokler jih ne iztrebimo. V ameriskem delu okupirane Nemčije smo obljubili državo očistiti vseh ostankov nacizma, a sedaj pa smo na vse to pozabili. In čemu ne, ko so naciji vendar prav tako sovražni komunizmu kakor Trumanova doktrina. Pet let je tega, ko je Amerika še obljubljala očistiti svet nacizma in fašizma a zdaj je to pozabljeno. In ameriška oblast v Nemčiji je osvobodila krdele nacijskih zločincev, česar bi si pred petimi leti nihče ne upal prerokovati.

V parlamentu zapadne Nem-

čije sedi nad petdeset bivših nacistov. Sedaj so člani krščanske demokratske ali pa kake druge reakcionarne stranke. Nacizem v zapadni Nemčiji je sedaj jačji kot pa je bil in ne bo dolgo ko tudi Hitlerja ne bodo več nazivali za zločinca.

Japonci so bili v ameriških listih med vojno risani z opičjimi obrazy. Veliki zobje, živalski izraz—to je bila podoba japonske "beštije". Sedaj pa rišejo na enak način Kitajce, ker so v Koreji v vojni proti nam.

Smo v postni sezoni in veliki ameriški dnevniki so polni biblijskih slik in pridig. Opevajo krščanstvo, ki pa ga v opevanem smislu nikjer na svetu ne najdeš.

A. D. je imela dne 24. jan. pod naslovom "Odpravite to sramoto" sledeče poročilo:

"CLEVELAND, O. — Tukaj je na stotine srbskih beguncev (DP's), ki so žrtve sistema, ki jih je reducirao do ekonomske brezpravnosti. Ti ljudje delajo pod kontrakti, pod katerimi so malo več kot brezpravni tlačani za dobo treh mesecev, v katerem času ne smejo pustiti svojega dela niti ne spremeniti stanovanja, ki jim je bilo preskrbljeno. Pod tem sistemom plačuje družba, ki jih zaposluje, lastnikom 'hotelov,' kjer stanujejo, njih stanovanje in hrano, nakar jim odteguje od njihovih plač. Zgodilo se je že, da je dobil delavec od svoje plače samo 13 centov, redki so slučaji, da bi dobil več kot \$18; povprečno dobi delavec \$10 na teden. Hrana, ki jo dobivajo, je nezadostna in nanjo morajo čakati v vrsti stoje.

Ti ljudje so živeli dolga leta v koncentracijskih taboriščih, odkoder so gledali na Ameriko kot na obljubljeno deželo. Našli so pa tukaj obup. Zadnji čas je, da se proti tem sramotnim razmeram nekaj u-

krene in jih konča!"

Čudno, da se za take zadeve Srpski narodni savez ne zavzame? Sicer pa je mnogo sličnih slučajev tudi drugod v Zed. državah, v Kanadi, Argentini itd. A mnogim beguncem pa se tu dobro godi.

Seznam priradb slovenskih organizacij v Chicagu

Ako želite, da uvrstimo priraditev vašega društva ali kluba v ta seznam, sporočite nam ime organizacije, dvorane in datum.

Seznam dozdaj nam znanih priradb je sledeči:

JSLA — Letna seja delničarjev Jugoslovanskega hranilnega in posojilnega društva ter po seji družabna zabava v soboto 24. feb. v Slov. del. centru, 2301 So. Lawndale Ave.

"Slavija" št. 1 SNPJ — Domača in plesna zabava v soboto 10. marca v Lawndale Masonic templu, 2300 So. Millard Ave.

Pevski zbor Prešeren — Koncert in plesna veselica v nedeljo 15. aprila v Lawndale Masonic templu, 2300 So. Millard Ave.

Zvon Svobode (Liberty Bell) št. 70 ABZ — Veselica in dan ABZ v soboto 21. aprila zvečer, v šolski dvorani, Wolcott in 22. cesta.

Društva v So. Chicagu — velika priradba v nedeljo 8. aprila, 9618 Commercial Ave.

Kegljska tekma SNPJ—dne 26. in 27. aprila v Cascade Bowling Center.

Pioneer 559 SNPJ — velika plesna zabava ob priliki kegljskega turnirja dne 28. aprila v Pilsen parku.

Progresivne Slovenke — domača zabava dne 7. aprila v Slov. delavskem centru.

Društva SNPJ na južni strani—veselica na prostem na pikniškem prostoru Hrvatskega doma dne 4. julija.

Progresivne Slovenke — program in veselica dne 14. oktobra v Stefanie Ct., So. Pulaski Rd.

Pioneer 559 SNPJ — veselica dne 17. novembra v Lawndale Masonic templu.

"My Electric Blanket delivers the sleep I need"

says John Corbett
milk route man for
Sidney Wanzer & Sons

"Sem na hoji vsak dan ves dan... zato mi je spanje resnično potrebno. Moja električna odeja mi pomaga k odpočitku in nemudoma zaspim. Ni mi potrebno zbujati se sredi noči ter si iskati dodatne odeje... ena mi sedaj zadostuje toliko kakor prej tri. Avtomatična kontrola skrbi, da je temperatura odeje vedno mojim potrebam enaka... Če je spanje tudi vam važno, nabavite si to... električno odejo."

The Corbett family at home

More than
3,000,000 people
sleep under
ELECTRIC BLANKETS
why don't YOU?

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO, 23, ILLINOIS

Vladimir Nazor:

UMORJENI DELFIN

V svojih deških letih sem storil nekaj, česar se danes ne morem pozabiti in kar me peče, ko da sem storil hudodelstvo.

Od paron-Marka sem si izposodil čoln njegove ladje in ga izpremenil v ladjico svečarico. Na pramec sveča, v čoln košara, v roki ostva. Ostvo sem pa skrbno izbral: ne predolgo ne predebalo ostvišče, kajlji na koncu ostri, toda iz najlažje kovine, da mi ne bo težko zadeti ribo z njo. Sam sebi sem se zdel bog Pozejdon, ki hodi po morju s trizobom.

Vožnja po tihi luki v poletni temni noči je bila zares prijetna.

Svetloba, ki se je odbijala od strešice nad svetilko, je pridirala precej globoko v morje. Vse v vodi je zasijalo in se zasvetilo. Ko sem se vozil ob kraju sem videl sleherno algo, sleherni školjčico, sleherni morsko zvezdo, ježa ali raka, in vse v zelenkasti, iskreci se svetlobi, v kateri so se kamenčki bleščali ko biseri. Včasih sem presenetil kakšnega morskega pajka v odprtini njegovega skrivališča, ga naglo nasadil in dvignil v čoln. Kaj vse leži, živi in se giblje v morju, česar ne moreš videti podnevi!

Se lepše je na globokem morju.

Sveča vabi ribe k sebi; dviga jih iz globočine, priteguje jih od daleč. Množica majhnih neumnih ribic se preriva pred pramec, se stopa v vodi in boljši v svetilko, plavuti drhtijo, trebuščki se leskečejo ko srebro. In prelivanje barv na njihovih luskah! Zaman zabadam ostvo v morje; premajhne so, da bi jih mogel nabosti.

Krog razsvetljene vode vabi tudi večje ribe, največ lipane. Tedaj se šele začne lov. Treba je udariti o pravem času, hitro, spretno. Če prav ne zadeneš, ostaneš s praznimi rokami. Ribe se ustrašijo in zbežijo. Premnogokrat sem se tudi jaz vračal domov s praznimi rokami; toda mikavnost takega ribarjenja ni prvi nič postopila.

Krog razsvetljene vode vabi tudi večje ribe, največ lipane. Tedaj se šele začne lov. Treba je udariti o pravem času, hitro, spretno. Če prav ne zadeneš, ostaneš s praznimi rokami; toda mikavnost takega ribarjenja ni prvi nič postopila.

Takoj sem zasluhlil, kaj to pomeni: delfini!

Pršli so v svetlobni krog; poskakovali so in pljuskali, da je bilo goj; čoln se je zazibal, morje me je oškropilo. Njihova radovednost pa jih je bržčas kmalu minila; v sprevodu so krenili na levo; samo eden, morda največji, je ostal s hrbtom in plavutjo nad vodo, da bi ga lahko dosegel z roko. Zaječal sem, dvignil ostvo in krepko udaril. Pogodil sem ga v hrbet. Stresel se je in se hotel potopiti, toda krepko sem držal ostvišče. Nastalo je kratko napenjanje, medtem ko sem se vedno bolj nagibal čez rob čolna. Nenadoma mi je spodrsnilo in pljusnil sem v vodo. Ko sem prišel spet na površino, sem imel v roki le del ostvišča. Njena druga polovica se je zdaj pokazala nad morjem, zdaj izginila, in se vnovič pokazala proti Višnji luki. Delfin je imel torej ostvo v hrbtu.

Splaval sem k čolnu in se povzpela nanj. Bil sem razburjen in se mi je mudilo domov.

Moj oče je še čul. Povedal sem mu nenavadno zgodbo. Molče me je poslušal, a ko sem končal, mi je samo rekel: "Ubil si najbolj znanega starrega prebivalca našega morja." Tisto noč sem nemirno in pretrgano spal.

"Ubil!" sem pomislil. "Sem res ubil?" Nisem ubijal, samo lovil sem. Prišla mi je na pot ta velika riba. Riba? No, pravijo, da ni riba; učil sem se, da diha s pljuči in doji svoje mladiče. "Najbolj znani prebivalec, našega morja," je rekel moj oče. Res je, marsikaj vem o delfinih. Da, prav je rekel: "stari prebivalec." Delfin! Delphinus! Spominjam se, da je s Tritoni spremljal Pozejdonov voz po grškem morju. He! Zdal ni več tako stare pravljice! Ko mi je prišel tako sam pod ostvo, nisem na nič mislil; vse se je tako naglo zgodilo. Ubil sem ga. Sem kaj je pribežal. Če še nosi v

hrbtu ostvo, ga bom takoj spoznal po ostvišču. Videl bom, če sem zares nekakšen ... morilec.

Tako sem mislil, ko sem ogledoval površino prazne Vičje luke.

Morje je bilo gladko in mirno kakor skoraj vedno v njej. Pod soncem niso trepetali niti obrisi gričev, ki so odsevali v vodi. Na tej vodi pa ni bilo prav nič videti. Če je mrtev, se je potopil v globočino, če je ranjen, je sam nasadel na plitvino, da bi mogel dihati.

Začel sem raziskovati obrežje. To je trajalo dolgo, ker sem iskal počasi, boječ se, da me ne bi oči prevarale. Obšel sem bregove, ki so bili pokriti samo s kamenčki; zelo skrbno sem ogledoval mesta, kjer so rasle madiče in bi se utegnile to marsikaj skrivati. Nazadnje sem nenadoma odkril delfina, kjer sem najmanj pričakoval. Ležal je na trebuhu v vodi, na prod, med dvema vzpetinama, iz katerih se je ostvišče komaj videlo. Glavo je držal iz morja, usta so bila napol odprta. Vretenasto telo je stalo nepremično; majhne oči so bile brez blešča; plavut na hrbtu se je ohlapno povisila, toda plavuti na koncu repa so se pregibale, čeprav malo. Torej je bil še živ.

Zagazil sem v vodo. Začel sem ga previdno in rahlo gladiti. Ni se premaknil. "Počakaj!", sem rekel, "pomagal ti bom."

Gledal sem, kako bi mu izdrl iz hrba tisto nesrečno ostvo. Pregibal sem jo zelo rahlo in previdno. Ko se mi je zdelo, da jo prav držim, sem jo naglo potegnil in izvlekel; nekaj krvi je pritelko iz odprte rane. Tudi zdaj se ni premaknil, pač pa so se mu vse plavuti rahlo zazibale; njegovo dihanje se mi je zdelo ko hropenje.

Sedel sem predenj na kamen. "No, prijatelji, ti je zdaj bolje? Ti si močan; prebolel boš. Tista ostva je smrt samo za lipane in morske pajke. Malo potrpi, tu bom pazil nate."

Zdelo se mi je, da najbolj giblje s prsnimi plavutmi in da me gleda z majhnimi očmi.

"Spet boš plaval po našem morju. Koliko si star? Koliko ladij si doslej zasledoval na morskem površini in pri tem skakal ter se preobračal v zraku, medtem ko so galebi kričali nad teboj? Kaj ne, bilo je veselje, ko si podil pred seboj krdo tunov ali jato sardel po zalivih z bleščečim peskom, nad gozdički zelenih alg? Je res, da se najrajši približaj ladjam, kadar mornarji pojo na njej? Vem za pravljico, da si pred davnim časom nosil na hrbtu in kopnini nekega pevca, ki so ga morskari razbojniki vrgli v morje. Morda samo ti še vidiš včasih starinsko črno ladjo tistega Holandca, ki mu je sejo, da mora večno pluti po nočnem razburkanem morju ... torej si tudi videl hvarskega graščaka, o katerem sem se učil, da se vozi z ribiško ladjico in lovi z mrežo, medtem ko mu vrtnar poje vlaško pesem. Kaj vse si videl in doživel, morskari popotnik! Ti veš, kako dišijo zalivi v Levantu in ribiške luke na Severu. Neizmerne so livade, po katerih se paseš, na tvoji poti pa ni jarkov ne drugih ovir. Morski valovi zibljejo tvoj zarod. Ure viharja so zate trenutki veselega rajanja. Kaj vse bi mi znal pripovedovati, meni, sužnju kopnine!"

Nekoliko se je stresel, a se ni mogel premakniti. Omagal je in spet otrpnul.

Jaz pa sem nadaljeval. "Ne boj se, minilo bo. Nisem te ubil, samo ranil sem te, ti si pa močan, trdega mesa. Glej mene, ki sem le majhna žaba pa skačem po tem kamnu! Stari prebivalec širnega morja, jaz sem morem v vodi le nekoliko skopati, a ti ... o ti!"

A stari prebivalec morja je začel gibati s spodnjo čeljustjo in pokazal nize zob ter zapiral oči, ko da bi hotel globlje dihati.

ali nekaj požreti.

Spomnil sem se, da je petek, ko imamo vselej vsak nekaj rib doma.

Si lačen? Hranil te bom. Miren bodi! Ne boš dolgo čakal." Skočil sem pokonci. Naglo sem stekel po bregu. Priletel sem domov ves zasopel.

"Ribe! Ribe! za delfina! Našel sem ga. Živ je!"

In ribe so se našle. Bile so majhne girice, ki so se mi zdele najboljše za ranjenje.

V spremstvu brata in sestre sem takoj stekel nazaj; bal sem se, da ga ni kdo opazil. Našel sem ga samega, na istem mestu toda spremenjenega. Zvrnil se je na bok. Usta so bila zaprta, oči steklene, vse plavuti nepremične, trde. Mrlič. Nekaj me je zbadlo sredi srca. Jaz sem ga umoril!

Tudi malo ljudi, ako se zavzamejo, lahko veliko stori

Chicago, Ill. — Bodi v dobro ali v slabo, ako se tudi majhna skupina za nekaj zavzame in vztraja, lahko veliko stori.

Pri nas se je šlo za dobro stvar. Slovenske klobučarke v Chicagu so se lani zavzele izvesti med sabo akcijo v pomoč od jetike bolnim otrokom v Sloveniji. Po več mesecih zbiranja v ta namen in z razpečevanjem številko smo končno dosegli vsoto nad osem sto dolarjev in uspeh praznovali s prireditvijo, ki se je vršila v soboto 3. februarja v Slovenskem delavskem centru.

Kako smo pričele? Idejo je prva sprožila naša primorska rojakinja Vilma Habezin. Z njo delava v isti obrti (v delavnicah ženskih klobukov). Ne spominjam se, kdaj sva se srečale prvič. Vem le, da sem jo po imenu poznala precej prej kot sva se osebno seznanile. Med nama se je razvilo iskreno prijateljstvo. Dostikrat sva prišle skupaj na sejah eksekutivne naše unije in na raznih drugih njenih sestankih. Tudi delali sva blizu skupaj, dasi vsaka v drugi delavnici. Ob opoldanskem odmoru sva večkrat prišle skupaj ter govorile to in ono o problemih naše unije ter drugih stvareh.

Tako je neko opoldne v poletju 1949 spet prišla k meni in pripovedovala, koliko je že stori la korakov in nabrala denarja za Los Angeles sanatorij v Calif., v katerem se zdravijo jetični. Tudi njena hči je bila tam, mati je stori la zanj vse kar je zmogla, a ni pomagalo. Hči ji je preminula. A Vilma je sklenila, da bo v pomoč za zdravljenje tuberkuloznih stori la kolikor bo mogla po svojih močeh tudi v bodoče.

"Kaj misliš, ako bi slovenske slavnice v Chicagu podvzele kaj v pomoč jetični deci v Sloveniji?" me je vprašala. "Tudi ako otmemo samo enega, mi bo v zadovoljstvo, in vesela bom, ker bo saj eni materi prihranjeni trpljenje, ki ga mora prenašati ob svojem umirajočem otroku." Vilma ima skustva, koliko pretrpe matere v tujah in naporih rešiti svojega otroka.

Nato mi je pripovedovala, kaj me krasi namen prti, ki ga je pletla ob prostih urah kaka tri leta. "Kako se ti zdi, ako bi me slovenske klobučarke razpečale številke zanj in za zbrani denar pa poslale zdravil zavod za jetične otroke v Sloveniji."

Vesela sem bila njene ideje, a ob enem se kar ustrašila dela in odgovornosti. Odgovorim ji, da bo treba v ta namen dobiti čimveč naših žensk za sodelovanje in nato se menile kako in kaj bi bilo najbolj uspešno.

Opoldne naslednji dan sem obiskala Minko Aleš, ki dela v istem posloplju. Razložim ji svoj načrt in povem ji, da sem pripravljena prevzeti to nalogo ako ona prevzame mesto blagajničarke. Jaz bi razdala knjižice, ona pa sprejemala denar in uknjiževala.

Minka je takoj obljubila vso pomoč in tako smo šle na delo brez hrupne reklame. Knjižice so bile razdane in tiste rojakinje,

ki so sodelovale, so se res pridno trudile, da bi zbrale čimveč doneskov.

Tu bom navedla nekaj imen teh naših delavk, kakor mi pridejo v spomin, in te so Mary Arnez, Pepea Trojar, Agata Shorman, Mary Pogačnik, Minka Aleš, Vera Levec in več drugih. Največ knjižic je razpečala Vilma Habezin.

Tiste, ki so prodale ali pa kar same kupile po eno knjižico, ali tudi več, je pa veliko število.

S pomočjo vseh teh je bila akcija uspešna, slovenske klobučarke pa imajo s tem zavest, da so izvršile dobro delo.

Vse priznanje tudi tistim, ki so se odzvali s prispevki v knjižice.

Od nabranega denarja se je za okrog \$700 kupilo zdravil in vitaminov v omenjeni namen je pred priredbo in poslalo v stari kraj, od kjer smo prejtele potrdilo ter zahvalo slovenskim klobučarkam za pomoč otrokom od dr. Ahčina, ministra za zdravstvo v vladi LR Slovenije.

Priredba 3. februarja je prav dobro izpadla. Udeležba sicer ni bila velika, a razpoloženje med navzočimi je bilo pristrčno, zabava radostna in tako se je vse dobro izteklo.

Med gosti je bila tudi žena jugoslovanskega generalnega konzula gospa Vukmirovič, konzul Vinko Knol, in Anna P. Krasna.

Imele smo tudi nekoliko sponzore. Podpisana je imela kratek nagovor ter predstavila na to blagajnico Minko Aleš, ki je poročala o pošiljavi, financah, o odgovorih iz starega kraja in drugem. Predstavljena je bila tudi darovalka prti Vilma Habezin, ki je izrazila med drugim, da je zelo vesela, ker se je ta akcija tako dobro iztekla. Navzoča je bila tudi njena 83 let stara mati ter se zabavala z nami vred.

Da — in kdo pa je prti dobil? To posebno srečo je imel ob tej priliki naš znani družestnik John Potokar. Bil je vesel in nato prispeval še \$10.

Da, tudi brez petja ni bilo. Sploh, imele smo res lep večer. Razčunsko poročilo pa bo podal odbor, v katerem so Minka Aleš, Helen Arkb, Agata Shorman in Angela Zaitz.

Naj tudi dodam, da so za boljši uspeh naše zabave prispevale Jennie Cotman in Mary Krapenc potico ter ravno tako Helen Arko in A. Z.; Katie Bernik tri funte kave; Vilma Habezin je plačala za mleko in smetano; za meso pa so prispevale v tovarni kjer delajo Minka Aleš, Jossie Potočnik in več drugih Slovenk \$5.

Se enkrat — hvala in priznanje vsem. — Angela Zaitz.

Graditev Nemčije in Japonske za stari sistem

(Konec s 1. strani) masakru. Zato so sedanjo osvoboditev teh kriminalcev ostro obsojali mnogi ameriški listi, dasi v ostalem odobravajo obnavljanje nemškega kapitalizma.

Nekaterim zločincem, ki so bili obsojeni v smrt, pa je bila kazen spremenjena v dosmrtni zapor. S časoma bodo prišli tudi oni na prosto.

Nejevolnost Angležev

Zelo je ta samolastni postopek ameriške okupacijske komande pogrel Angleže vseh strank. Sploh so bile ob tej priliki in pa vsled ameriške samolastne taktilne v Koreji ter v ostali Aziji izrečene v angleških vladnih in v konservativnih krogih ostre kritike — čes, ako hočejo Američani res sodelovanje v mednarodnih odnosih, tedaj naj z zavestni postopajo kot z enakopravnimi člani ne pa da bi moralni vsi slepo dreti za vsem kar šine v glavo ameriškim vojnim ter drugim magnatom. Pomagalo seveda ne bo, kakor ni v slučaju Koreje, ko se je šlo v zboru Združenih narodov o predlogih za ukinitve vojne ter za pobojanje s kitajsko vlado. A Američka je vztrajala pri svojem, do-

bila je za svoj predlog pričakovano večino in krvavi konflikt v Koreji se nadaljuje.

Prilaganje Nemčije za severoatlantski pakt

Ko so ameriški oblastniki sklenili Nemčijo — namreč za padno Nemčijo, znova obožiti, so tudi to stori li na svojo roko, ne da bi se prej posvetovali s francosko, angleško in z Adenauerjevo nemško vlado. Vsled tega so naleteli na tolikšno opozicijo, posebno v Franciji in v zapadni Nemčiji, da visi vprašanje militariziranja Nemčije še vedno v zraku.

Pred meseci, ko je državni tajnik Acheson prvič javno oznanil ameriški načrt za militariziranje zapadne Nemčije, so vzpizorili veliko kampanjo proti novi obožitvi socialdemokrat. Ker so se baš tedaj v raznih provincah zapadne Nemčije vršile krajevne volitve, so šli socialdemokrati v volilni boj s parolo, da glas zanje je glas proti prizadevanjam za militariziranje zapadne Nemčije. Dobili so večino s tem geslom celo v najbolj klerikalnih krajih.

Ameriški državni department in Pentagon (ogromna stavba v Washingtonu, kjer domuje štab ameriške obožene sile) sta uvidela, da sta stori la zmotno. Spoznala sta, da je treba za njun predlog pridobiti najprvo Francijo, in res sta imela s predstavnikoma francoske vlade že precej posvetovanj. Tudi francoski premier Plevin je bil nedavno v Washingtonu, da ameriški vladi izreče svoje pomisleke in svoje predloge za čimtesnejše sodelovanje med njegovo in našo deželo.

Achesonov department ter Pentagon sta ob enem uvidela, da hoče zapadna Nemčija v takih razpravah enakopravnost, ne da bi v Washingtonu o nji tebi nič meni nič svojevoljno odločevali.

Načrt obožitve bo vseno izveden

Dasi torej ni zaenkrat nič z Achesonovim predlogom, je ameriška propaganda svet le seznanila z namenom, da je treba Nemčijo že vsled potrebe pritegniti v severoatlantski pakt, ker le s tem se bo protisovjetska zveza militaristično najbolj ojačala. In za to se gre. V ameriških vojnih krogih smatrajo, da je spopad z Rusijo neizogiben in nič ne skriva, da se pripravljajo nanj. In ker hočejo v tem možnem spopadu zmagati, si pridobivajo zaveznikov kjerkoli.

In ker je zapadna Nemčija protikomunistična, bi morala spadati že iz tega razloga v blok držav severoatlantskega pakta.

Pentagon smatra Nemce za izborne vojake, ker so se za take izkazali v prvi in v drugi svetovni vojni. Ameriški vojni krogi bi radi zapadno Nemčijo v svoj krog samo iz tega razloga, v veri, da se bo v prihodnjem svetovnem vojnem konfliktu borila na ameriški strani.

O Franciji — čeprav tega javno ne povedo, pa nimajo prav dobrega mnenja. Smatrajo, da tudi če si Francija svojo armado znova zgradi, ne bo niti toliko bojevitka kot je bila v drugi svetovni vojni. Torej je treba dobiti zapadno Nemčijo v zvezo zapadnih sil tudi iz tega razloga. Takega prepričanja je ameriški vladni in vojni aparat in zato bo vztrajal, da se ameriški načrt glede zapadne Nemčije izvede. Povsem se je ameriški politiki posrečilo zapadno Nemčijo ohraniti za kapitalistični sistem. Smatrajo torej, čemu ne bi uspe la tudi v načrtu za militariziranje Nemčije.

Opozicija vzhodne Nemčije

Toda Nemčiji sta zdaj dve. Vzhodna je pod sovjetsko okupacijo in njen državni sistem je sovjetiziran. Propagandni aparat ima izboren. Nemcem v zapadni Nemčiji dokazuje, da bi bilo zanje blaznost iti v vojno za zapadni imperializem in da bi bila za nemško ljudstvo najboljše rešitev združenje obeh delov v eno državo, ki naj bi bila samostojna in odnosa s drugimi deželami ter miroljubna v svoji politiki.

Torej je tudi to zelo pereč problem, dasi se zdi predlog vzhodne Nemčije najbolj enostavna rešitev, bodisi za Nemčijo kot za svetovni mir.

Ameriški aparat bil bolj uspešen na Japonskem

Veliko bolj kakor v Evropi je ameriška politika uspešna na

Japonskem. Država je povsem obvarovana za monarhizem in kapitalizem. Levičarsko gibanje pod komunistično znamko je ameriška okupacijska oblast skoro docela zatrla.

Tako so tu torej vprašanja, ki povzročajo, da po svetu ne le da še vedno vlada vojno razpoloženje temveč vojna histerija celo narašča, najbolj v Zed. državah. Morda se bo to stanje kaj spremenilo, ko in ako se snidejo vnanji ministri Zed. držav, Rusije, Francije in Anglije.

Kako ravnati v slučaju navadnega prehlada

Milijoni Amerikancev, mladih in starih, dobe po dva ali tri prehlade tekom zimskih in zgodnjih pomladanskih mesecev. Akoravno danes še ni znano sredstvo, ki bi preprečilo vse prehlade, bo preprečil zdrav razum vsaj nekatere. In baš pripomočke zdravnega razuma priporoča Zdravstveni Oddelek države New York v knjižnici, ki jo je pripravil za državo New York. Naslov knjižice je "Navaden prehlad." Ker lahko pomagajo nasveti v knjižici prebivalcem Kalifornije, Viržinije in drugih držav ravno tako kot prebivalcem države New York, jih tukaj navajamo.

Akoravno ni načina, ki bi preprečil vse prehlade, se ne boste tolikrat prehladili ako (1) ne pridete blizu prehladenih ljudi; (2) ne dotikajte se stvari, katere so rabile prehladne osebe; (3) izogibajte se množic tekom mesecev ko so prehladi na dnevnem redu; (4) počivajte mnogo in ne utrudite se preveč; (5) izogibajte se premraženja in ne zmocite se.

To so navodila zdravega razuma, obenem pa tudi popolna navodila. Le malo je ljudi, ki se lahko drže vseh teh navodil. Ako se toraj le prehladite, varujte se; pazite da ostanete gorke in suhi. Počivajte mnogo (najboljši počitek je v postelji). Zavzivate enostavno močno hrano, pijte mnogo, toda ne alkoholičnih pijac. Te ne pomagajo, pravi knjižica. Ako se pojavi mrzlica, pokličite zdravnika; on vam bo najbolje pomagal in preprečil komplikacije.

Sredstvo ki bi ozdravilo prehlade ni znano, pravi knjižica; to pomeni da nimamo še zdravil, ki bi uničila klice prehlada ko so se enkrat vstali v našem telesu. Nekatera močna zdravila bodo pomagala začasno, a prehlada se iznebite šele ko bo premagalo telo klice prehlada. Glede novih anti-histaminskih zdravil pravi knjižica, da zmanjšajo navidezno znake prehlada, da jih bo pa treba mnogo bolj preiskati, predno bo mogoče določiti njihovo zdravilno vrednost.

Prehlad je pa lahko predznak bolj resne bolezni, opominja knjižica. Taki znaki lahko pomenijo, da je bolezen vse kaj drugega kot pa "samo prehlad" — premraženje in mrzlica; bolečine v prsih, ušesih ali obrazu; težko dihanje; ako izkašljate rjasto ali krvavo snov. Ako se pojavi kateri teh znakov je naš nasvet: pokličite nemudoma zdravnika.

Končna točka, ki jo knjižica zdravstvenega oddelka države New York, "The Common Cold", povdaja je pa Zlato Pravilo: "Obnašaj se napram drugim tako kot želiš da se oni proti tebi." Velja tudi v slučaju prehlada. Toraj, kadar kašljaš ali kihajaš, zakrij obraz in ako le mogoče ne hodi na delo ali v šolo kadar si prehladen. Prijatelji v šoli ali na delu vam bodo hvaležni.

Kupčije z licencami

Naše glavno mesto Washington, D.C., ima naredbo, da se v njemu ne sme izdati več kot 300 licenc za točenje alkoholnih pijac. Med vojno, ko je prebivalstvo Washingtona jako naraslo, je bilo izdanih še 88 licenc, od tedaj pa nobena več. Toda ako hoče iti v Washingtonu v "saloon-business" to še vedno lahko storiš, ako kupiš licenco s "tavernom" vred od kakega drugega gostilničarja. Toda za licenco, oziroma za pravico do licenc, ki njega stane recimo tisoč dolarjev na leto, zahteva od tebe tisoče več. Nekateri so bile prodane že po \$85.000.

Enako se spekulira z licencami radio postaj, monopolističnih prevoznih družb (truck and bus lines) itd. Ker je število radio postaj omejeno, ti pa bi jo rad imel, moraš kupiti tako, ki

že obstoji in ima licenco. Toda gospodar, ki jo je pri volji prodati, zahteva zanj petkrat, desetkrat in tudi več toliko kot je on plačal zanj. Prej omenjene prevozne družbe pa prodajajo svoje biznise z licenco istotako za drag denar. V teh kupčijah je tudi veliko grafta in podkupovanja, kar je sicer tudi graft. Premembo lastništva v takih podvzetjih pa se navadno označuje z "under new management".

JSLA ima že blizu \$4,000,000 aktive

Chicago, Ill. — Jugoslovansko hranilno in posojilno društvo (Jugoslav Savings and Loan Association) je imelo svoj občni zbor v soboto 24. februarja v Slovenskem delavskem centru.

Zanimivo je, kako si je ta naša finančna ustanova pod sedanjim vodstvom opomogla iz krize, v katero je prišla od vsega začetka takozvane Hooverove depresije. Društvo je padlo na nekaj sto tisoč imovine in imelo je število hiš na svojih ramah, ki so bile vsled splošnega padca cen manj vredne kot pa so znašala društvena posojila nanje. V dobi prosperitete, o kateri so rekli, da ji ne bo nikoli konca, se marsikaj pri nakazovanju posojil ni dovolj pazilo na vrednost, kakršna bo v slučaju kakega gospodarskega kraha ali panike.

JHPD se je bremena skrahiranih posojil palogama iznebilo, seveda ne brez znatnih izgub, postalo solventno in si vsled dobrega poslovanja ter napredovanja dobilo ugled v vseh za take ustanove merodajnih držav in v zveznih uradih. Direktorij je imel mnogo truda, predno je izposloval zavarovanje vlog članov JHPD in da so direktorji nalogo hitreje izvedli, so zastavili na račun zvezne zavarovalnice svoj denar, ki naj bi kril v oni dobi morebitne izgube. Ni jih bilo in v par letih so bila ta njihova jamstva sproščena obveznosti. Vloge članov so bile takrat pa do nove spremembe v tej zvezni zavarovalni instituciji jamčeno do \$5.000, sedaj pa je jamstvo dvignjeno na \$10.000. Torej ako se bi dogodile nerednosti, ali kar že, bi vlagatelj, ki ima v takem društvu kot je JS-LA vsoto do \$10.000, dobil vso povrnjeno in to vso naenkrat. Ako imata vlogo mož in žena, vsak na svoje ime, jamči zvezna zavarovalnica izplačilo njune vloge v polni vsoti, torej ako znaša njuna posamična vloga skupno \$20.000 ali manj, dobila v slučaju poloma društva vso povrnjeno. In vrh tega imata lahko v društvu še skupno vlogo, torej tri vsega skupaj, vse enako zavarovane.

Aktiva (assets) JSLA je dne 31. decembra znašala \$3.704.080.91. Od tega znašajo vloge na prve uknjižbe nad tri milijone dolarjev.

Splošne rezerve JSLA znašajo skupno s še nerazdeljenimi prebitki \$238.843.50. Tudi v tem oziru je bil dosežen lep napredek, kajti kar je bilo rezerve v depresiji, je posla. Obrestni vlagateljem so bile ukinjene. Z obrestni upnikov, torej na stroške vlagateljev, pa se je krilo izgube. Tako je ta ustanova začela po zmaganih težavah spet napredovati in ako bo ta tempo nadaljevan, bo njena aktivna do prihodnjega 31. decembra že prilično nad štiri milijone dolarjev.

JSLA plačuje na hranilne vloge po 3% obresti, kar je danes mnogo, ako si predstavite, da so popolnoma varne. Dvignete jih lahko kadarkoli.

Poslovanje v uradu JSLA vodi od leta 1937 Donald J. Lotrich, ki je od tedaj zdržema tajnik. Drugi direktorji JSLA so, Joško Oven, predsednik, Anton Trojar, podpredsednik, Ernest Dreshar, pomožni tajnik, Jacob Zupan, blagajnik, ostali direktorji pa so John Alic, Jr., Frank Groser, Frank Zaitz in Louis Zorko.

V nadzornem odboru so Anton Udovich, John Potokar in Oscar B. Godina. Društveni pravnik je Samuel H. Rosenthal.

Veliko otrok brez šole

Nad tri milijone otrok v Zed. državah v starosti od 5 do 17 let ne pohaaja v šole. Največ izmed teh jih je v južnih državah. Dalje so v tem prizadeti otroci selitvenih delavcev, in pa otroci takih družin, ki žive v osamljenih krajih, daleč od šol.

ALI

želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Odvisnost Anglije in njene politike od argentinskega mesa

Anglija mora večino mesnin za svojih 40.000 milijonov prebivalcev uvažati. Največ ga je kupovala — posebno govejega mesa vseh vrst, od Argentine. V zameno ji je Anglija prodajala industrijalne izdelke in denarno merilo med njima v tej trgovini je bil in je še angleški funt sterling.

Do prve svetovne vojne je bila Anglija, oziroma njen kapital v argentinskem gospodarstvu jako utrjen. Imel je v posesti večino argentinskih železnic, veletrgovino, pomorski promet, banke itd. Tudi v argentinski mesni industriji je bil jako močan, to da pozneje so ga začele izpodrivati velike ameriške mesne družbe. A tudi te so prodajale svoje mesne izdelke največ Angliji.

Skozi po prvi svetovni vojni pa si Argentina prizadeva svojo ekonomijo spodbuditi izpod tuje nadvlade, kar se ji je v veliki meri že posrečilo, posebno pod njenim sedanjim diktatorjem Peronom. Železnice so postale državne in nad velikimi ameriški klavnicami je uvedena stroga državna kontrola, ki ima za smoter ves ta obrat centralizirati v območju državnega monopola.

Argentinska vlada se je pred drugo svetovno vojno zelo navezala na trgovanje s Hitlerjevimi rajhom in prijateljska mu je bila tudi med vojno, kar je bilo Londonu in Washingtonu seve jako nevšečno. Diktator Peron vodi argentinsko politiko tudi sedaj tako, da predstavlja svojo deželo za samostojno bodisi v mednarodnih političnih odnošajih in v trgovini. Na kratko, Peron noče slediti vnanji politiki Zed. držav, kar povzroča med njegovo in ameriško vlado že prilično let zelo hladne odnose.

Nič boljše ne občeje z Anglijo.

Po prejšnji pogodbi je Argentina prodajala Angliji zmrazjeno goveje meso po \$237 tona. Pogodba za dostavljanje mesa po tej ceni je potekla lanskega 30. junija. V novih pogajanjih pa je argentinska vlada odločno izjavila, da po dosednji ceni Angliji mesa ne bo več pošiljala.

Izjavila je, da je njena cena sedaj za izvoz govejega mesa v Anglijo \$336 za tona, ali skoro

sto dolarjev več kakor do lanskega julija. Anglija je ponudila \$296.80 za tona, a Argentina je vtrajala pri svoji zahtevi. Radi tega je Anglija nakup mesa v Argentini skoro povsem ustavila.

Vsled pomankanje govedine v Angliji, ki je posledica tega spora, je sedaj dovoljeno v nji kupiti samo pet unč govejega mesa na teden za vsako osebo. Prejšnji odmerek je znašal 26 unč.

Naravno, da vsako tako pomankanje povzroči nezadovoljnost. Gospodinjice so protestirale, toriji pa so dolžili in še dolže laboritsko vlado krivim za to stanje. Vodja torijev Winston Churchill je v parlamentu predlagal vladi nezaupnico vsled pomankanja govejega mesa in bil prepričan, da bo zmagal saj s par glasovi in s tem vrge laborite z vlade. Glasovanje o Churchillovem predlogu se je vršilo 8. februarja. Churchill je pogorel z osmimi glasovi večine.

Dan prej pa se je po dolgotrajni parlamentarni debati vršilo glasovanje o predlogu torijske stranke, da naj se načrt laboritske vlade za podzavljanje jeklarske industrije v Angliji zavrne. V kampanji proti podzavljanju velike angleške železarske industrije so torijem pridno pomagali tudi ameriški propagandisti v službi naših trustov in bank. Toda na veliko presenečenje torijev na obeh straneh je laboritska stranka za svoj načrt zmagala s 308 proti 298 glasovi. Dobila je torej 10 glasov večine.

Vprašanje, kdo bo lastnik jeklarske industrije v Angliji je torej definitivno rešeno.

Problem dobivanja govejega mesa iz Argentine in drugih dežel pa je za Anglijo še vedno tam kakor je bil predno se je glasovalo o Churchillovem predlogu za nezaupnico vladi. Naka-

na torijev, izbrabiti ljudsko nezadovoljnost proti Atleejevici vladi, ni prevarila čuječnosti delavske stranke, ker njeni poslanci predobro vedo, da torijem ni za drugega kot kako bi se zrinili nazaj k krmilu in zavrli podzavljanja industrije ter zakone za socialno zaščito delavskih množic, ki jih je uvedla od kar so toriji izgubili večino v parlamentu.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravištvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije.

CALIFORNIA.

Fontana: John Rudman.
Oakland: Anton Tomšič.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Leksan.

COLORADO.

Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Pueblo: John M. Stonich.
Walsenburg in okolica: Edward Tomšič.

ILLINOIS.

Chicago in okolica: Frank Bizjak, Joseph Oblak, Peter Verhovnik in Frank Zaitz.
Hinsdale: Josephine Potocnik.

La Salle in okolica: Leo Zelnik

Springfield: Joseph Ovca in John Goršek.

Viriden: Fr. Hlrsich.
Waukegan-No. Chicago: Martin Judnich.

Witt: Luka Podbregar.

KANSAS.

Arma: Anton Shular.
Arcadia: John Kunstel.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.

Detroit-Jearborn John Zornik, Joe Korsic.

M. NNEOTA.

Buhl: Max Maltz.
Chisholm: Joseph Mihelich.
Duluth: John Kobi.
Ely: Matt Praprotnik, Jacob Funstelj.

MISSOURI.

St. Louis: John Spiller.

MONTANA.

Butte: Anton Zugel.
East Helena: Joseph Mihelich.
Red Lodge: K. Ernožnik.

NFW JERSEY.

Elizabeth: Amalia Oblak.

NEW MEXICO.

Gallup: Mary in Jennie Marinšek.
New York.
Gowanda: James Dekleva.

Rock Springs: Frank Remjta.

OHIO.

Akron-Barberton: Alois Ocepsek.
Bridgeport in okolica: John Vitez.
Cleveland: John Krebel, Anton Jankovich in Frank Hribar.

Fairport Harbor: Lovrenc Bajc.
Girard: John Kosin in Andrew Krvin.

Lisbon-Power Point: Jacob Bergant.
Maple Heights: Frank Volkar.

WARREN: Joseph Jež.

PENNSYLVANIA.

Avella: Frank Bregar.
Carmichael: Anton Zupancič.
Craffon-Moon Run: Jennie Jerala.
Canonsburg-Strabane: Jacob Pavčič.

Export: Jos. Britz.
Forest City: Anthony Drasler, Jr., Frank Leben.

Hermistie: Anton Zornik.
Johnstown in okolica: Frank Cvetan.

Latrobe: John in Mary Fradel.
Houston: Louis Britz.

Liberty: Nick Triller.
Sharon: Joseph Cvelbar.

Potovalna zastopnika za Proletarca: Ameriški družinski koledar in Majski Glas za zapadno Penno Anton Zornik, Hermistie, za Cambria in Somerset okraj za Frank Cvetan, Johnstown.

WASHINGTON.

Renton: Fred Medvešek.
Seattle: Lucas Debeljak.

WEST VIRGINIA.

Elm Grove: Frank Kosem.
Star City: Lawrence Selak.
Thomas: Lenhart Werdinek.

WISCONSIN.

Milwaukee in West Allis: Louis Barborich.
Sheboygan: Frank Stih.

WYOMING.

Kemmerer in okolica: John H. Krzianik.

Rock Springs: Frank Remjta.

Važnost vašega točnega naslova za list in pošto

Poglejte na vaš naslov na 1. strani Proletarca, ali pa na očitku. Ali je točen? Ako ne, nam POFRAVEK čimprej sporočite.

Ako se preselite, sporočite nam spremembo ako mogoče teden ali dva prej, da jo vpišemo v naslovnik. Kajti ako list prihaja še naprej na stari naslov, nam pošta vsako tako številko vrne in mi ji moramo plačati za to delo posebno poštnino. Skupno skozi celo leto je to za nas precejšen strošek. S čimprejšnjimi obvestili za spremembo naslova nam naročniki lahko pomagajo ta izdatki znižati.

Torej sporočite, ako je pomota v naslovu, ali ako se preselite, to čimprej upravi Proletarca.

20,000 yenkijev v vojni službi na Angleškem

Ko je druga svetovna vojna minila, in še veliko več pa prej pred vstopom Amerike v vojno, je bilo v Angliji zelo veliko ameriških vojakov. Sploh je bila v nji glavna ameriška vojna baza in od tam se pripravljala na invazijo v Afriko, v Francijo ter manjše ekspedicije pa so bile poslane v druge kraje Sredozemlja.

Po vojni sta Amerika in Anglija njuno oboroženo silo zelo koordinirale, namreč jo nekako usorodila v eno, kar velja posebno v Sredozemlju zaradi velike anglo-ameriške trgovine, važnosti Sredozemskega morja in pa za varovanje oljnega bogastva, ki ga tam vladata angleški in ameriški kapital.

Anglija je važna za Zed. države tudi v slučaju vojne z Rusijo. Na Angleškem so ameriška vojna vletališča in tudi okrog 20.000 naših vojakov imamo v nji. Izmed teh jih je nad 15.000 v letalski službi, 2.000 v mornarični, ostali pa so pritaknjeni k raznim vojnim uradom.

Turisti v Angliji veliko zapravili

Lani je bilo na obiskih v Angliji iz inozemstva 603.000 turistov, ki so potrošili v nji \$214.200.000, ali 32 milijonov več kakor leta 1949.

Tudi Kanada bo militarizirana

Kanada bo v prihodnjih treh letih potrošila nad pet milijard dolarjev za izvežbanje 40 škadronov letalstva in za zgraditev tri tisoč bojnih aeroplanov. Enajst izmed teh letalskih korov bo na razpolago zavezniški obrambni sili pod poveljstvom generala Eisenhowera.

Kanada je imela do prve svetovne vojne le malo moč po orožju. V prvi in v drugi svetovni vojni je pomagala s svojimi prostovoljci Angliji in ostalim zaveznikom ne samo materialno temveč tudi na bojiščih. A sedaj pa je tudi Kanada odnesla oboroževalna furija in se bo razvila v militaristično državo prvič v svoji zgodovini. In to v "mirnem času".

Stanovanjska kontrola ima premalo "zob"

Zvezna agencija za kontroliranje cen stanarinarom pravi, da so leta 1950 vzeli "land-lordi" za stanarince od svojih najemnikov pet milijonov dolarjev več kot pa bi smeli po postavi. Gornja vsota pa bi bila še veliko večja, ako bi kontrola bila povsod uveljavljena kakor bi morala biti.

Upravitelj te agencije Tighe E. Woods (Housing Expediter), pravi, da so "land-lordi" lani prostovoljno (!) vrnili najemnikom, katere so nepostavno oskubili, na opozorilo njegovega urada skupno s kaznimi \$3.687.074, nad \$2.000.000, skupno z globami, pa so plačali tisti, ki so bili v to sodno primorani. Namreč niso se hoteli prostovoljno podati.

Amerika z vsemi svojimi ustanovami spada ljudstvu, ki tu živi. Kadarkoli ljudstvo ne ugađa obstoječa vlada ima ustavno pravico, da jo popravi ali izboljša in revolucionarno pravico, da jo strmoglavlj. — Abraham Lincoln.

Denar predstavlja vrednosti. Vrednosti so plodovi dela. Kako je mogoče ne delati, pa vendar imeti vrednosti? ... Poglejte kapitalistični sistem, pa boste videli, kako je to mogoče. — Etbin Kristan.

Magnati železnic niso važni. Delavci so!

Nedavna stavka premikačev na železniških tirih (kratničarjev ali kakor se že imenujejo po slovensko) je domalega pozabljena. Stavkalo je 13 nekaj tisoč teh premikačev — pa je zastal železniški promet. Pravzaprav niti stavkali niso. Svojim bossom so sporočili, da so zboleli in jih ne bo na šiht. Na ta način so si hoteli varovati unijo, ki pa je bila vseeno pozvana pred stroge federalne sodnike in obsojena na nekaj tisoč dolarjev globe.

V časopisju si čul samo eno stran — namreč glas propagande magnatov železniških družb. Radio-komentatorji so vpili, kako nepatriotični so ti železničari, kajti ali mar niso vedeli, da smo v vojni in da se pripravljamo še na silnejšo vojno z Rusijo?

"Poglejte te 'bolnike', kako nesramni so v svojih zahtevah, dočim bi naši vojaki radi menjali položaj z njimi kadarkoli!"

Končno so se "bolniki" vrnili k svojim tirom in delali jako trdo, predno so se nakupičene zaloge izpraznile. Gornje je ena takih slik, ki je predstavljala, kako zelo je bilo vse zatlačeno na vseh železniških dvorih (yards) širom dežele.

V. WINTERHALTER:

ZED. DRŽAVE POSPEŠILE SVOJ EKONOMSKI BOJKOT PROTI KITAJSKI

Posledice oboroženega spopada na Koreji so se pokazale v novih oblikah. Ker so posegle v vojno na Koreji kitajske sile, so se odnosi med Združenimi državami Amerike in Kitajsko tako zaosttrili, da se bje razen vojnih operacij na Koreji med Kitajsko in Združenimi državami Amerike tudi gospodarska vojna in da se razvija položaj v smeri ameriške blokade Kitajske, ker hočejo ZDA pritiskati nanjo.

Kako so se razvijali dogodki v tem oziru od začetka decembra? Razen že prejšnjih omejitev, ki so jih uveljavile Združene države Amerike v trgovini z državami sovjetskega bloka, je storilo ameriško ministrstvo za trgovino 3. decembra ukrepe, na podlagi katerih je trgovina med ZDA in Kitajsko, vstevši angleško pristanišče Hongkong in portugalsko pristanišče Makao, glede ameriškega uvoza podvržena omejitvam v obliki posebnih uvoznih dovoljenj. To velja zlasti za strateške potrebščine. Lanskega 9. decembra pa so bila vsa izvozna dovoljenja za nedoločen čas razveljavljena in izvoz vseh vrst ameriškega blaga na Kitajsko je bil ustavljen. Takšen sklep je storila tudi kanadska vlada; pri tem je značilno, da od prepovedi izvoza ni izvela Hongkonga, ki je angleška posest na Daljnem vzhodu. Pozneje 16. decembra, je bil uveljavljen sklep o blokiranju kitajskega in severnokorejskega premoženja v ZDA. Hkrati je bilo ameriškim ladjam in letalom prepovedano ustavljati se v kitajskih pomorskih in letalskih pristaniščih. Velika Britanija ni uporabila teh ukrepov ameriške vlade in uradni predstavnik Foreign Office je izjavil, da angleška vlada ni sprejela nobene zahteve ameriške vlade, naj bi spremenila svojo trgovinsko politiko do Kitajske. Na vse omenjene ukrepe ameriške vlade je odgovorila pekinška vlada s prepovedjo izvoza blaga v Združene države Amerike in na Japonsko.

Ne da bi se spuščali v politične perspektive gospodarske blokade Kitajske, ki so v bistvu perspektive splošnega razvoja vojaškega in političnega značaja na Daljnem vzhodu, posebej na Koreji (v amer. poročilu o blokiranju kitajskega premoženja v ZDA je rečeno: "Če bodo kitajski komunisti sklenili umakniti svoje napadalne sile in če se bodo ravnali po načelih Združenih narodov, bo ta vlada pripravljena hitro proučiti vprašanje ukinitve vseh omejitev in vzpostavitev normalnih trgovinskih odnosov.") je treba poudariti, da bo Kitajska glede na velikanse težave, na katere zadeva njena obnova in izgraditev prizadeta s temi ukrepi mnogo bolj kakor ZDA. V trenutku ko ji je potrebno razmeroma dolgo obdobje mirnega, samostojnega in svobodnega razvoja ter sodelovanja z drugimi državami, je ostala Kitajska zaradi spletov svetovske diplomacije gospodarsko izdatno osamljena in izven okvira OZN.

Kakor smo že omenili, trgovinski odnosi s kapitalističnimi državami po zmagi kitajske revolucije niso bili pretrgani. Ameriški izvoz na Kitajsko je sicer nazadoval od 273 milijonov ameriških dolarjev v letu 1948 na 83 v letu 1949, oziroma na 33 milijonov v prvih osmih mesecih l. 1950, vendar pa se je ohranil. Amerika je izvažala na Kitajsko predvsem surove bombaže, na katerega je odpadlo v prvih osmih mesecih leta 1949 83% celotnega ameriškega uvoza na Kitajsko. Kitajska pa je še vedno izvažala v ZDA znatne količine tungstena (volframove rude), kositra, tungovega olja, svinskih ščetin, čaja itd. Izvoz tungstena, tega izratega "strateškega materiala", je močno naraščal; leta 1948 je izvozila Kitajska v ZDA 3.9 milijonov funtov tungstena, 1949 leta 4.6, v prvih sedmih mesecih leta 1950 pa 6.7 milijonov funtov. Ameriške statistike kažejo, da je zunanja trgovina ZDA s Kitajsko kljub velikanskemu skrcenju v primeri z letom 1948 še vedno država na predvojni ravni. Tako je znašal ameriški izvoz na Kitajsko, če ne računamo Formoze, v prvih šestih mesecih leta 1950 17.2 milijonov ameriških dolarjev, proti 18.3 milijonov dolarjev, kolikor je znašal povprečno v prvih petih mesecih 1936-1938. Uvoz je znašal v istem obdobju 45.7 milijona proti 31.2 milijona v letih 1936-1938.

Te številke kažejo na eni strani težnjo za ohranitev zunanje trgovine med ZDA in Kitajsko, na drugi strani pa tudi aktivnost kitajske zunanje trgovine z ZDA. V prvih petih mesecih 1949 je znašala zunanjetrgovinska aktivnost z ZDA 30.5 milijona dolarjev, kar pomeni, da bi bila lahko Kitajska za to vsoto, če ne v ZDA, pa na drugih trgih kupila tisto, kar ji je najbolj potrebno, namreč investicijske dobrine. Sovjetski podatki o kitajski zunanji trgovini kažejo, da so na primer v zunanji trgovini Severne Kitajske v prvem četrtletju 1950 v uvozu na prvem mestu stroji, kovine in kovinski izdelki s 30% celotnega uvoza, medtem ko so bile leta 1916 po kitajskih virih na prvem mestu tekstilije (surovine, polfabrikati in izdelki) s 52%.

Sovjetski podatki o zunanji trgovini Severne Kitajske, ki pravijo, da je bila ta trgovina, ne upoštevaje prometa s Korejo, Sanghaj in Cingtao, v prvem četrtletju l. 1950 visoko aktivna, to se pravi, da je znašal izvoz 27.1, uvoz pa 14.4 milijone ameriških dolarjev, tako da je znašala aktivna 12.7 milijona dolarjev (če bi upoštevali še promet skozi Sanghaj in Cingtao, bi bila aktivna neprimerno večja), pa omogočajo domnevati, da je Severna Kitajska že začela čutiti "dobrote" trgovine s Sovjetsko zvezo. Ta aktivna so namreč nedvomno večinoma aktivna v zunanji trgovini Kitajske s Sovjetsko zvezo in te trgovine Kitajske nikakor ne more realizirati tako, kakor lahko stori z aktivno do ZDA, to se pravi, da kupi tisto, kar ji je najbolj potrebno: stroje in bombaže. Ze iz dosedanje prakse Sovjetske zveze do Kitajske smo videli, da Sovjetska zveza ni pripravljena in da tudi ne more zadovoljiti velikanske potrebe Kitajske po investicijskih dobrinah. Investicijski kredit 300 milijonov ameriških dolarjev, ki ga je dobila Kitajska od Sovjetske zveze, je naravnost smešna vsota, saj omogoča komaj nekaj nad 60 centov investicij na vsakega kitajskega

prebivalca. Ze v prvih petih mesecih leta 1950 je lahko Kitajska iz skromne trgovinske menjave z ZDA, ki je, kakor smo videli, dosegla aktivno 38.2 milijona ameriških dolarjev, kupila na vsakem trgu dobro osmino strojev in naprav, ki naj bi jih po pogodbi dobavila Sovjetska zveza. Nadaljnji svobodni razvoj Kitajske kot samostojne in neodvisne države bi bil možen samo ob vsestranskem razvijanju trgovinskih in drugih gospodarskih stikov ne le s Sovjetsko zvezo, marveč tudi z drugimi državami sveta. Sovjetska zveza pa že od začetka uveljavlja politiko gospodarske in politične izolacije Kitajske. Zadnji ukrepi ameriške vlade, ki imajo neposredno drugačen namen, da bi namreč prisilili Kitajsko k popuščanju v korejskem spopadu, pa lahko samo pripomorejo k nadaljnji poglobitvi tega procesa.

Primer Kitajske čedalje bolj kaže, da pomeni politika blokov velesil nesrečo ne le za male, marveč tudi za velike države, ki so v teh blokih.

Prebivalca. Ze v prvih petih mesecih leta 1950 je lahko Kitajska iz skromne trgovinske menjave z ZDA, ki je, kakor smo videli, dosegla aktivno 38.2 milijona ameriških dolarjev, kupila na vsakem trgu dobro osmino strojev in naprav, ki naj bi jih po pogodbi dobavila Sovjetska zveza. Nadaljnji svobodni razvoj Kitajske kot samostojne in neodvisne države bi bil možen samo ob vsestranskem razvijanju trgovinskih in drugih gospodarskih stikov ne le s Sovjetsko zvezo, marveč tudi z drugimi državami sveta. Sovjetska zveza pa že od začetka uveljavlja politiko gospodarske in politične izolacije Kitajske. Zadnji ukrepi ameriške vlade, ki imajo neposredno drugačen namen, da bi namreč prisilili Kitajsko k popuščanju v korejskem spopadu, pa lahko samo pripomorejo k nadaljnji poglobitvi tega procesa.

Primer Kitajske čedalje bolj kaže, da pomeni politika blokov velesil nesrečo ne le za male, marveč tudi za velike države, ki so v teh blokih.

ISKRE

Modrost ni nič drugega kot resnica.

Najtanjši las meče svojo senco.

Niso povsod žabe, kjer je voda, a kjer slišiš žabe, tam je voda.

Kdor tujih jezikov ne pozna, o svojem nič ne ve. Cesar ne razumeš, tega nimaš.

Vsakemu ostane vedno še toliko sile, da dovrši to, o čemer je prepričan.

Mlinar misli, da pšenica samo zato raste, da mu mlin teče.

Jaz se izražam v svojih pisnih jasno in določno, tako, da ve vsakdo v prvem hipu, pri čem je. — Cankar.

Knjigarna Proletarca

Najpopolnejšo zalogo izbranih slovenskih knjig ima v Ameriki knjigarna "Proletarca". V zalogi so knjige najboljših slovenskih pisateljev in prevodi iz svetovne literature. V zalogi so tudi angleške knjige, med njimi angleški prevod Cankarjevega "Hlapca Jerneja". Pišite po cenik.

Winded

Puffing and blowing, the sailor just managed to jump into a car as the train left the station.

The middle-aged man in the corner eyed him with scorn.

"When I was your age, my lad," he said "I could run a half mile, catch a train by the skin of my teeth, and yet be as fresh as a daisy."

"Yes," gasped the young fellow, "but I missed this one at the last station."

Slovene Records

10 Inch Records — 79c
BY E. YANKOVIC AND HIS YANKS

38834 Beer barrel polka
Marianne, fox trot
38824 I'm gonna get a dummy, pol.
When you're away
38799 Night after night, waltz
Hoop-Dee-Do, polka
25196-F Moja baba je pijana, polka
Gremo na štarsko, waltz
12453-F How many burps in a bottle of beer?; Smiles & tears, w.
12447-F When banana skins are falling; Tie-Tock polka
12441-F You are my one true love
Hu-La-La-La-La
C-420 Clap and turn, folk dance
Venetian waltz

BY M. DOVOICH AND J. LAUSCHE

25144-F Polno veselje; Hlisa pri čest'
25191-F Ta marela; Men's eno je
25192-F Oh us! Je bije; Nar. pesni
BY J. PERISH AND HIS ORCHESTRA
R-674 Ma Marjane, Clara (Clarice)
R-675 Short Short; Cleveland waltz
R-676 Terezinka; Wild Boy polka
R-677 Juliet polka; You don't know
BY F. MILLER AND HIS ORCHESTRA
C-1264 Tell me a story
Pyramid polka
C-1265 Until we meet again, waltz
Lucky polka
C-1270 Kee-oh polka, vocal
Cleveland polka

BY F. MILLER AND HIS ORCHESTRA

C-421 Narrow paths, polka
Jelly time polka

Order C. O. D. and write for a free catalogue of the largest selection of Slovene Phonograph Records, Sheet Music, Books and Dictionaries in USA or send money order to:

PALANDECH'S MUSIC HOUSE
316 So. Clark St., Chicago 5, Ill.

PEOPLE DO IT

By Henry Jones

Way out in the deserts of Araba a huge invasion threat is looming. It is a threat that threatens to envelope a huge area from the Khaybar Pass to the center of the great African Sudan. Unless something is done in the way of negotiation, or preventative war before the early part of 1951, the invading hosts will be on the march, or rather on the fly.

For the war of the locusts is due to start soon. Billions of locusts are mobilized and ready for I-Day. They are well organized, utterly ruthless, and completely devoted to their dictatorial leaders. There is small doubt that they seek complete world domination. Gabby Chiller, distinguished radio commentator, says the situation will soon look dark. He says the only hope is to launch our entire stock of D.D.T. bombs now on the very heart of the locust population centers. But even now it may be too late. So he advises everybody to waste no time in buying and applying a bottle of Schmel hair tonic, so that you will look slick in your coffin, if anybody is left to look at you in your coffin.

The Locust Press, on the other hand, is fulminating against human imperialism. The Hum, official organ of the Locust Government, states that a group of locusts were attacked without provocation by humans while they were buzzing around on their own side of the 99th Meridian. It threatens that the humans will get a number of bugs in their ears if they continue their aggression against the Federated Free Locust Republics and the Glorious Locust Army. Field Marshall Drone has assumed the Supreme Command and is expected to make his usual flying attack.

The indoctrination and psychological warfare has cooked up a new strategy in Korea. They are putting South Korean girls into the trenches to sing to the enemy at night. These modern Lorelei croon seductive ballads into the ears of the foe all through the witching

hours. Their voices are carried across the battlefield by amplifiers, so they do not have to strain their lungs as did the golden-haired sirens of the Rhine.

This seems to us to be a mighty fine tactic. We haven't the slightest doubt that the South Korean maidens will prove to be the most effective weapons to be discovered in a coon's age. We know a couple of females (not South Koreans) two are pretty dangerous at all times and are fully capable of knocking out your morale any old time. Just the same we are all for the new secret weapons. We think it is the most intelligent idea that the army has come up with in a long, long time.

A Chicago social worker informs us that a rapidly growing number of juvenile delinquents are found to be drug addicts. The dope business is getting big and when business gets big in this country it soon becomes respectable. Any day now we expect to see some street-car ads to this effect: "Try our Cream of the Crop Reefers. Made from carefully selected marijuana leaves. Guaranteed to give you a kick out of this world. A pipe-dream in every puff. We have issued more one-way tickets to the puzzle factory than any other leading brand. Endorsed by eminent physicians. The doctor's choice." Or this: "Is little Willie dull, listless? Is he unable to master his saxophone lessons? Buy him a pack of Reeling Reefs and hear him raise all the roofs in the neighborhood.

In England folks have been seeing flying saucers. We think that a flying saucer is a big improvement over a flying saucer. There have been several times in our career when a saucer, even a partially transparent one on the fly would have looked mighty good. Now if someone somewhere starts to see flying fifths of Old Hangover, we will know that the world is improving.

WHAT'S IN IT FOR YOU

Paul Abbott, writing in the "Military," an anti-Stalin "Trotskyist" organ, tells some facts about Manchuria which, he suggests, may explain why it was that General MacArthur got us all in bad circumstances by pushing his success in Korea too far.

Abbott says that there are more than power plants and water reserves to be found in the area into which MacArthur was pushing. He mentions the world's largest open-cut coal mine, abundant rich iron deposits, alunina shale from which aluminum is made and valuable deposits of copper, lead, zinc, tungsten, wolfram and vanadium. He also speaks of gold and uranium as sources of great wealth which have been discovered in Manchuria.

It is natural that China's rulers should want those things for themselves. It is also natural that Russia should be seeking a way to exploit them. And it is equally natural that the owning class of America should drool at the check-book when they consider the opportunity that would come with control of such resources.

But what is not so natural is that common, ordinary Americans should be willing to sacrifice their lives to get those things without at least asking what there will be in it for them if American capital exploits and develops Manchuria.

Well, Americans have some experience to tell them what they'll get if it should happen that the American owning class takes over. For Manchuria would not be the first source of natural wealth that American capital has exploited.

In years gone by we had a vast area to develop here at home. We opened mines and build rail-

road and fabricated steel and constructed cities. We did this right here at home—and what did the workers get out of it?

The answer is that workers got jobs. That's all they have been asking for and that's all they got—the right to work for the profit of America, but only a small, purposeful, crafty and unscrupulous group that owned what workers created.

Perhaps American workers would get more jobs in Manchuria and elsewhere in the world if those resources in Asia should be made available to capitalist ingenuity and initiative. But when one sees how willing our capitalists are to erect new industries in other nations where labor is cheaper, it is possible to doubt whether even jobs would be given to the boys who do the fighting.

When ancient Rome was at the height of her power most Romans ceased to be workers. They were soldiers and administrators. But what they needed for their needs and luxuries they obtained from conquered peoples. Caesar has "brought many captives home to Rome, whose ransoms did the general coffers fill," is the way Shakespeare told the story.

But the hour that Rome reached the apex of its war bought wealth, ease and luxury was the hour when its decline began.

What's in it for you if America and her allies extend capitalism throughout the world? Perhaps a better question is—

What's in it for these United States unless the American people take the lead in ending labor exploitation and establishing democratic collectivism right here at home?

Speculators Prey Even on the Dead

It's bad enough when real estate speculators prey on living people; it's still worse when they make unearned profits from the land where rest the dead.

The Evergreen Memorial Park Association "sells burial lots wholesale, with a promise that buyers will be able to resell the lots at higher prices," thus making a fat profit, a Federal court at Philadelphia was told recently by the Securities and Exchange Commission.

The S.E.C. asks the court to compel the "cemetery association" to "register" its burial lot sales with the commission, just as sales of stock must be registered.

In other words, the S.E.C. is trying to protect the "investors" who buy the graveyard lots for speculative profit. The commission is not attempting to protect grief-stricken people who are "soaked" high speculative prices for "lots" in which to bury their dear ones.—Labor.

'Germ War'

Could anything be more fightful than the atomic bomb? Yes, germ war could kill half the people on a continent, according to a former "bacterial warfare" scientist, Dr. Brock Chisholm, who now heads the United Nations' World Health Organization. He said it has made the atomic bomb "obsolete."

But the same science that has perfected new diseases for use in warfare, if used the right way, could "eliminate disease and provide food in abundance," he declared.

Shed a Tear For Victims of "Welfare State"

Pity the poor rich people who are being "impoverished" by President Truman, the "Fair Deal," and the "Welfare State"! An example of their hardships is provided by a news item from Sydney, Australia.

It says that, on February 13, "the Cunard luxury liner Caronia, with 550 wealthy Americans aboard, is due to arrive here on its 104-day world cruise." These American tourists, including "several Texas millionaires," are paying up to \$30,000 each for the cruise.

"Businessmen, dazzled at the thought of 550 free-spending Yanks hitting town, are predicting that the junketing Americans will spend at least \$125,000" during their brief stop at Sydney.

Freedom?

STANTON, Ill.—People in this mining and farming community formed a cooperative hospital association, but it has been blocked by a law put through the Illinois State Legislature by the "Doctors' Lobby." The law says no such hospital and medical "co-op" can serve its members unless it is approved by a majority of the local doctors, and they won't "okay" the one here. They say "free enterprise" for doctors would be harmed if people are free to organize an association providing health services at a cost the people can pay.

The Lobby blocked repeal of this law in the last session of the legislature, but another attempt will be made to knock it out this year.

Wouldn't Sell Out!

A reader sends us some interesting editorials from the "Leader," official organ of North Dakota's Non-Partisan League.

The "Leader" printed an "ad" offered by the American Medical Association and it commented editorially on the "ad" saying:

"It doesn't tell the truth. It tries in a cheap, dirty and false way, to associate national health insurance with un-Americanism."

Naturally that didn't please the doctors. One of their representatives telephoned the "Leader" office and asked if the "Leader" might change its stand on national health insurance if it got another "ad" from the doctors. The "Leader's" representative said "No," and the paper printed another editorial:

"You can call it what you want to — attempted bribery, blackmail or just plain roughshod tactics, but one thing we know it wasn't — it wasn't 'ethics,' medically or otherwise."

"The editorial integrity of the 'Leader' is not for sale to any advertiser from any source whatever. We'll print anybody's 'ad,' but we aren't going to give up our editorial freedom, our honest beliefs and our newspaper ethics (North Dakota doctors please note) to please anybody."

We congratulate the Non-Partisan League on its courageous paper.

The Car of Juggernaut

Amidst all the war jitters one wonders if it is but a matter of a very short time when the demon will again be unleashed, and amidst hosannas, the car of Juggernaut will ride roughshod over us, reminding us once again how terribly near to the savage we have been all this time and how superficial our civilization is.

THE DARKEST HOUR

There has never been a time in the history of this country that the labor movement has been weaker and more futile than it has been during the past year. There has never been a time when its leaders were more inept and more unprincipled. There has never been a period in which the organized workers of the nation have been less capable of putting up a genuine fight on a principled basis.

A superficial examination of the activities of the big labor union, during 1950 gives small cause for optimism. Even in the heyday of Samuel Gompers there were class-conscious elements in the A. F. of L. and a considerable spirit of militancy among the rank and file. Tough strikes were the rule and not the exception and there was always a good sized bloc of the membership that recognized at least instinctively that the working class and the employing class had nothing in common and were engaged in a struggle, not merely during a strike but at all times. Many of the craft union members mistrusted lawyer, and negotiators and kept a watchful eye upon them when they were employed. The great majority of the members recognized clearly that their chief weapon was the strike and they certainly could not have been blandished into voluntarily giving up this arm.

In contrast, the workers today in the big class collaborationist unions are by and large not class-conscious in any degree, they do not believe in the class-struggle, and they are entirely wedded to the idea of collective bargaining. They are utterly unaware of the fact that they are making the same kind of bargain with the bosses that Dr. Faustus made with Mephistopheles.

It is only when one penetrates very deeply into this intellectual darkness that faint indications of light are discernible in the distance. The mere fact that these millions of workers have been organized into unions, however poor and inadequate these unions may be, forces them to critically examine the activities of their leaders. It is inevitable that a time will come when they will become aware of the true nature of this leadership; events move inexorably toward such enlightenment. When that time comes there will be an opportunity for a genuinely principled organization to take advantage of their disillusionment and begin to reorganize them along the right lines. In these matters history is always on the side of principle and never more than temporarily does it seem to give the advantage to the unprincipled. Our time will come and the main task of the moment is to be ready for it when it does.—Industrial Worker.

THE LAST WORD

By Duffy

Here are some pertinent and some not so pertinent, comments on the world affairs.

Equal and exact justice to all men, or whatever state or persuasion, religious or political; peace, commerce, and honest friendship for all nations, and entangling alliances with none... these are principles from the bright constellation which has gone before us, and guided our steps through an age of revolution and reformation.

Those words sound high and mighty—and they came from a great American — Thomas Jefferson.

Here is another famous quotation from which a sentence or two have been picked up and handed down for ages:

It is the common fate of the indolent to see their rights become a prey to the active. The conditions under which God hath given liberty to man is eternal vigilance; which condition, if he break, servitude is at once the consequence of his crime and the punishment of his guilt."

Non-voters in the election last November 7 ought to remember that.

Abraham Lincoln, in his speech in which he mentioned "with malice toward none and with charity for all" must have been reading from a statesman of an earlier day, for this statesman, John Quincy Adams, sixth president of the United States, wrote: "In Charity to all mankind, bearing no malice or ill-will to any human being, and even compassionate those who hold in bondage their fellow-men, not knowing what they do."

That as in a letter written by Adams shortly before he died, and he minced no words in taking cracks at the growth of slavery.

You've often heard the expression "If you make a better mouse-trap, the world will beat a path to your door."

Well, we've investigated that, and we find that it has never been written by the man to whom it is attributed, but was the result of a

few changes in the original on that subject, written by Ralph Waldo Emerson.

Mr. Emerson wrote as follows: I trust a good deal to common fame, as we all must. If a man has good corn, or wood, or boards, or pigs to sell, or can make better chairs or knives, crucibles or church organs than anybody else, you will find a broad, hard-beaten road to his house, though it be in the woods."

That mouse-trap business was originated by the West Publishing Company of St. Paul, Minnesota in an advertisement based on Emerson's thoughts.

Have you heard the modern version of the "mouse-trap" thing? It goes like this:

If a man builds a better mouse-trap than his neighbor, the world will not only beat a path to his door, it will make newsreels of him and his wife in beach pajamas, it will discuss his diet and health, it will publish heart-throb stories of his love life, it will publicize him, analyze him, photograph him, and make his life thoroughly miserable by feeding to the public intimate details of things that are none of its damned business."

And let me close with just one quotation concerning the elections last November 7: "Ignorance never settles a question."

Good bye, and see you later.

Labor's Punishment

Having been honored by an invitation to address the graduating class at the local high school Judge Henshaw spoke eloquently and at length about the virtue of hard and unceasing labor.

Later, when he was receiving congratulations on his oratory, a gangling student walked up to him, and drawled: "Judge, if hard labor's the pleasure you say it is, how come you sentenced a guy to 30 days of it not long ago—for punishment?"

It is the close observation of little things which is the secret of success. — S. Smiles.

WHEN THEY ARE GONE

By Covington Ami Hall

Where Babylon and Rome once spread Their terror o'er the quick and dead, Came Berlin's fist and London's law The Lesser Tribes to overawe; Now Washington and Moscow rage The last of empires on the stage; But at the last it will prevail, The soul-force they now seek to jail; For Labor's mind as well as brown— It will be here when they are gone.

(From Industrial Worker)

LABOR'S INFLUENCE

Where is all this labor influence in Washington that you read about?

David Lawrence, Westbrook Pegler, George Sokolsky, Fulton Lewis and other writing pets of Big Business make their copy paper sizzle as they furiously write about the influence of labor leaders on the Administration.

What do they mean?

Do they mean the appointment of the president of General Electric to head the mobilization program — the same man who is "not ready" to appoint any labor advisers to his staff?

Do they mean the appointment of the chairman of the board of the Continental Can Company and the senior partner of Goldman, Sachs and Company, the New York investment banking firm, to be assistants to the Defense Mobilizer?

Do they mean the appointment of the president of the American Telephone and Telegraph Company to be Ambassador to Great Britain?

Do they mean the appointment of a former president of the United States Rubber Company to be Wage Stabilizer?

Do they mean the appointment of the president of the International Telephone and Telegraph Company to be Defense Production Administrator?

Do they mean the appointment of a former president of the United Fruit Company to coordinate American military and economic aid to other free nations?

Obviously it's all a part of a technique. The method is to keep screaming about "labor bosses" in Washington loud enough and long enough so that the country will believe the stuff.

Then whenever — if ever — a trade union leader is appointed to a top post, the Lawrences, Peglers, Sokolskys and Lewises can say the country is sick and tired of "labor bosses" trying to "run things."

First thing you know they'll accuse the AFL of attacking Korea.—League Reporter.

General Eaker Complains

Lieutenant General Ira C. Eaker retired four years ago at the age of 51 after 30 years' service in the Army and Air Force. As a retired officer he draws a generous pension from Uncle Sam—about \$8,000 for a man of his rank. He also gets free medical care, hospitalization almost free, and other benefits.

Recently the general made a speech in Dallas, Texas, and warned that the nation is going to the dogs because of high taxes. "The United States is on the road to Socialism," he declared.

His views are a disturbing exhibition of the militaristic mind, for if anyone in America has it soft it is the pensioned "brass hats." The high taxes of which Eaker complains are necessary to pay for wars of the past, present and future—wars which gave such men as Eaker the opportunity to rise to high rank.

By Socialism he undoubtedly means such things as Social Security, which provides pensions only a fraction as large as the one Eaker enjoys, and health insurance, which would assure the ordinary people medical care such as Eaker now gets from Uncle Sam.

Eaker never paid a cent of taxes for his pension and "health insurance." He gets them free. When ordinary people get such things by paying taxes for them, he calls that "Socialism."

SOUTH AFRICA

It was the elder Morgan, we believe, who once said that, as a banker, he was more interested in a borrower's character than in his security. Apparently the directors of the International Bank for Reconstruction and Development who have agreed to lend the Union of South Africa \$50,000,000 and the chiefs of eight leading American commercial banks who are providing a \$30,000,000 credit for the same customer do not agree. "To hell with character," they seem to be saying, "as long as the security is O. K." Undoubtedly, from a balance-sheet point of view, South Africa is a good credit risk. It is the world's reatest producer of gold; it exports large quantities of wool, which now commands famine prices in world markets; it has important deposits of strategic minerals; finally, the waste from its gold mines may prove a major source of uranium. With such varied riches South Africa should have no difficulty in meeting its obligations. Nevertheless, we should have thought it proper for the International Bank directors, and the American committee which exercises effective supervision of its operations, to weigh the moral and political risks involved. Are these gentlemen unaware that the South African government has defied the United Nations by annexing its mandated territory of South West Africa? Have they not heard that it is pursuing a savage racialist policy and depriving its eight million native and Indian citizens of all rights—political, social, and economic? And does it not know that the policy, and the police-state methods used to enforce it, are creating increasingly strong revolutionary sentiments? The larger part of the International Bank loan has a term of twenty years. As things are going, a tragic upheaval in South Africa seems likely long before 1971.—The Nation.

SOCIALIZED MEDICINE

The New York Times said January 17: "One of the brightest spots in Federal activities during the past few years has been the high quality of medical services given veterans."

... our veterans since 1945 have had medical care 'second to none.'"

The Federal Government, of course, owns veterans' hospitals and hires the doctors who treat the ex-servicemen. That is genuine socialized medicine—and it has worked out all right in that case.

But the medical lobby, the American Medical Association (AMA), falsely labels national health insurance as "socialized medicine," although private hospitals would remain private under the national health insurance program and private physicians would keep their private practice.

Even so, in view of the fine record made by the real article—treatment for veterans—perhaps the AMA will quit trying to damn national health insurance as "socialism."

But we doubt it. "Socialism" is too good a cuss word for the medical brass and its press agents to give up.

—League Reporter.